

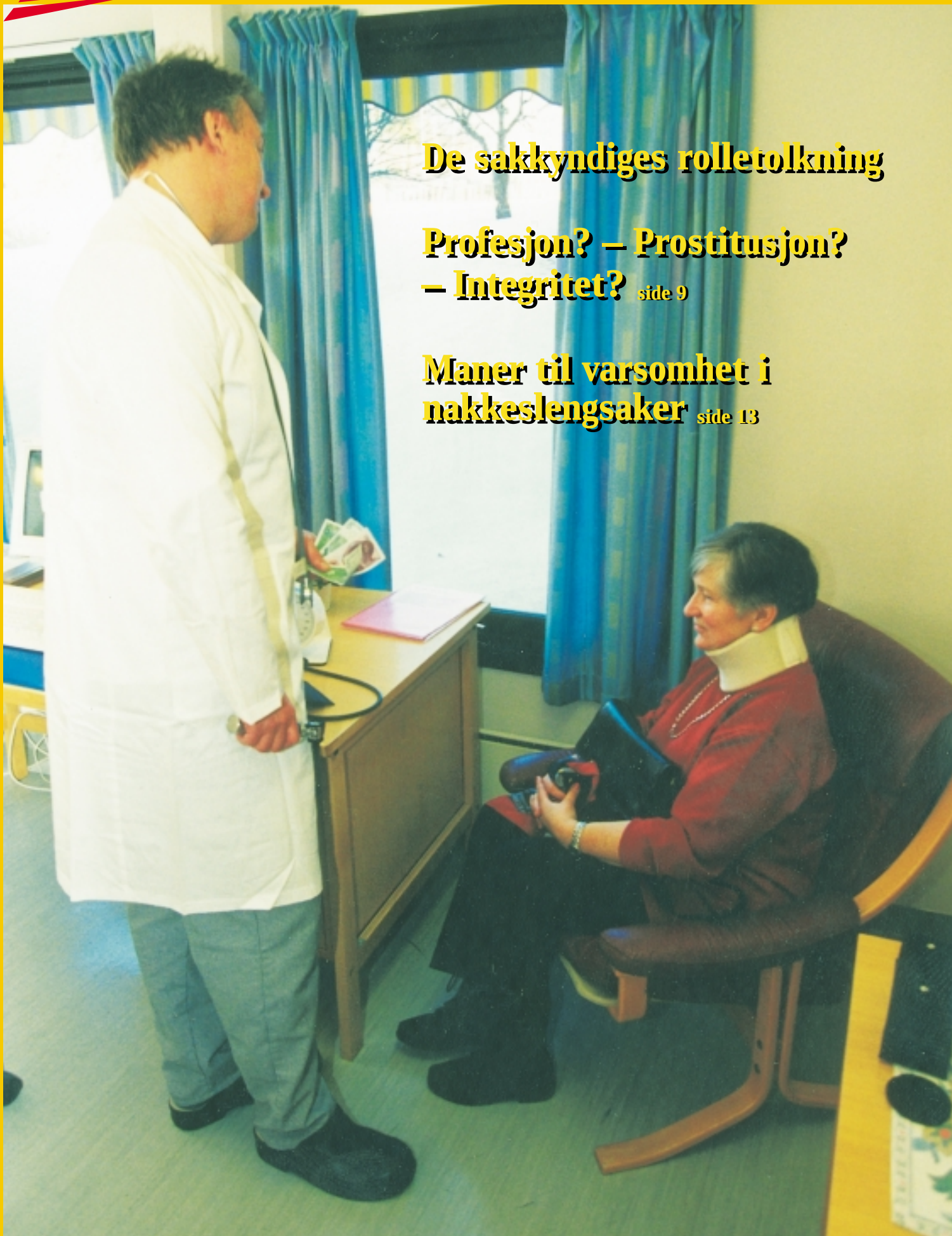
Nakkeslengen

Nr. 1 - 2001 . Tidsskrift for nakkeslengskadde - tilsluttet Norges Handikapforbund - 7 årg.

De sakkyndiges rolletolkning

**Profesjon? – Prostitusjon?
– Integritet?** side 9

**Maner til varsomhet i
nakkeslengsaker** side 13

REMA1000

Bare lave priser,
-også på Vestlandet:

REMA1000

Haukelandsveien 1
5009 Bergen

REMA1000

Fanatorget
Aurdalslia 12
5862 Bergen

REMA1000

Eidsvåg, Vollane 1
5105 Eidsvåg

REMA1000

Domkirkegaten
Halfdan Kjerulfsgt. 4/8
5017 Bergen

REMA1000

Nesttun
Nesttunveien 4
5852 Bergen
Elveneset
Elvenesveien 18
5223 Nesttun

REMA1000

Danmarksplass
Fjøsangerveien 32c
5054 Bergen

REMA1000

Askøy Juvik
5300 Kleppestø

HORDALAND

REMA1000

Bremnes
5430 Bremnes

REMA1000

Helleveien
Søre Øyjorden 75
5038 Bergen

Smarter?

Våkner du lite uthvilt med ubehag i skuldre, nakke og rygg, skyldes det sannsynligvis at madrassen din trykker i stedet for å støtte. Resultatet er smerter og stivhet i muskulaturen.

Løsningen er TEMPUR®!

Skift til TEMPUR® Madrassen og TEMPUR® Soveputen

Tusenvis av mennesker har fått bedre søvn med TEMPUR®

TEMPUR® er utviklet av NASA for å oppnå maksimal komfort, trykkavlastning og økt blodsirkulasjon.

TEMPUR® produktene anbefales og selges av fysioterapeuter og kiropraktorer.

TEMPUR® selges også i bandagistforretninger, apotek og møbelforhandlere.

Vennligst send informasjon om TEMPUR®

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./By _____

Ring gratis **800-30 566**

Tempur Norge AS

Grini Næringspark 17, 1361 Østerås
Tlf. 67 16 61 00 – www.tempur.no

A DEVELOPMENT FROM
THE NASA SPACE PROGRAM

Tempur® Sengesystem

Tempur® Millenniumspute

Tempur® justerbar Flex bunn

Nakkeslengen

Nummer 1 - 2001

Tidsskrift for

**LANDSFORENINGEN FOR
NAKKESLENGSKADDE (LFN)**

P.b. 9217, Grønland, 0134 Oslo

BESØKSADRESSE:

Galleri Oslo, Schweigaardsgt. 12

Telefon 22 17 02 55

Telefax 22 17 61 77

e-post: lfn@nhf.no

REDAKTØR:

Oddbjørn Otterstad

Lindebergåsen 18 A, 1068 Oslo

Telefon 22 32 02 51

ANNONSEAVDELING:

Sonar Marketing DA

Arkaden Senter

P.b. 265, 5342 Straume

Telefon 56 33 46 00

Telefax 56 33 45 99

e-post: sonarmarketing@netcom.no

SATS & REPRO:

Romeriksprint

Solheimveien 72, 1473 Skårer

Telefon 67 97 64 80

Telefax 67 97 34 31

ISDN 67 97 34 32

e-post: nerheim@online.no

TRYKK:

Heia Grafisk AS

Solheimveien 72, 1473 Skårer

Telefon 67 97 44 20

ABONNEMENT/KONTINGENT

Enkeltmedlem kr 200,-

Husstandsmedlem . . . kr 100,-

Juniormedlem kr 50,-

Forsidefoto: Oddbjørn Otterstad

innhold:

Lederen	4
Advokatens spalte	5
Nakkesleng – et spørsmål om rettssikkerhet	6
Anbefaler erstatning til «knust» lege	7
Profesjon? – Prostitusjon? – Integritet?	8
Pressemelding fra SMM	10
Nakkeslengerstatninger til Høyesterett	12
Maner til varsomhet i nakkeslengsaker	13
Prinsippdom om nakkeslengskader i Høyesterett	14
Slo knockout på forsikringsgigant	15
Kjære dagbok!	16
Lev livet levende	17
Trafikkofre uten erstatning – rettspraksis på gale veier	18
Ville påvirke sakkyndig	20
Kan begynne å leve resten av livet nå	21
LFN - Buskerud Lag	22
Færre kontroller – flere ulykker	23
Oppfølging av EUs Sikkerhetsprogram for veitrafikken	24
Adresseoversikt	26

hovedstyret:

Leder:

Liv Hagen

Revefaret 26,

1914 Ytre Enebakk

Tlf.: (p) 64 92 45 05

e-post:

liv-hage@frisurf.no

Nestleder:

Einar I. Lohne

Postboks 1342, Vika

0113 Oslo

Tlf.: 22 40 56 00

Fax: 22 40 65 10

Mobil: 90 19 20 59

e-post: e.i.lohne@

seim-haugen.no

Sekretær:

Tove Anita Gribbestad

Kometveien 4 A,

6419 Molde

Tlf.: 71 21 08 99

Kasserer:

Helge Johnsen

Janaveien 174

5179 Godvik

Mobil: 91 10 02 24

Tlf.: 57 62 91 52

Tlf.: (p) 55 26 89 00

e-post:

wenichelge@senswave.no

helge.johnsen@dsb.dep.no

Styremedlem:

Lindis Nesheim

Mostølvn. 22 B

4027 Stavanger

Tlf.: 51 54 60 64

Fax: 51 54 41 98

e-post:

leifnes@c2i.net

Styremedlem:

Gunnar Østland

Skogveien 130 A,

1320 Stabekk

Tlf.: 67 12 11 25

Fax: 67 53 38 80

Tlf.: (p) 67 12 11 01

Mobil: 901 80 517

Styremedlem:

Else Nicolaysen

P.b. 32, Haakonvern

5886 Bergen

Tlf.: (p) 53 43 12 42

e-post:

tomberger@c2i.net

1. varamedlem:

Kjell Lian

Heimtrøa 19,

7054 Ranheim

Tlf: 73 96 84 02

2. varamedlem:

Åse Branzell

Skytterbråtv. 47 B

1738 Borgenhaugen

Tlf.: 69 70 40 50

Fax: 69 70 40 50

mobil: 90 72 97 86

e-post:

svenhaa@hotmail.com

Iederen

Det blir mange og lange «tenk-timer» når en funderer på hva som har skjedd med holdninger, viten og maktmisbruk innenfor norsk helsevesen. Med lang tjenestetid i helsevesenet har en sett endringene fra år til år. Endringer både av positiv og negativ karakter.

Det som går opp for meg underveis i min «mimre-verden» er at i min tidligere fartstid hadde vi et stort og som oftest godt samarbeidende team i pasientens tjeneste, til jeg i dag våkner opp og ser at vi nå har tilfeller hvor flere grupper sloss for sin egen viktighet og betydning, mer enn det å være en støtte og viktig medspiller for pasientene.

Det har blitt et kaldere klima i helse-Norge, kanskje mye på grunn av den enorme utviklingen hvor mulighetene til å hjelpe innenfor mange felt er helt utrolig. Like utrolig er det at innenfor enkelte felt er det nesten på stedet hvil. Er det fordi det ikke ligger noen prestisje eller mulighet til å starte klatringen på karrierestigen innenfor disse feltene?

Allerede for 250 år siden ble nakkeslengproblematikken og mekanismen beskrevet. Ikke med de ord vi bruker i dag, men beskrevet med mange av de symptomer og plager vi beskriver. Den gang skjedde det bl.a. ved vognvelt med hest og vogn. Senere ved jernbaneulykker, da kalt Railway Spain. Etter hvert kom bilens inntreden.

Nakkeslengproblematikken er med andre ord ikke så ny som mange hevder. Legene skulle hatt god tid til å sette seg inn i denne skadepåvirkningens utfall. En uttalelse fra en spesialist nylig var at de lærte ingenting om nakkesleng i studietiden. Altså er vi prisgitt legens interesse for saken, og som mange av oss har erfart er interessen liten.

Ved flere anledninger har jeg etterlyst en ydmykhet innenfor legestanden i forhold til oss nakkeslengskadde. Jeg sier ikke at de er dårlige leger, men det jeg etterlyser er at de kan innrømme at dette

kan de for lite om, istedenfor å være arrogante og si at de plagene vi har er psykisk – og kronerelatert.

Altså en fullstendig mangel på forståelse og innsikt i pasientens plager og problemer. Samtidig må vi si at heldigvis har vår gruppe fagpersoner fra hele hjelpeapparatet som gjør en god jobb, med god innsikt og forståelse på et nøytralt grunnlag.

I forhistorisk tid ble sykdommer oppfattet som et resultat av guders og demoners virksomhet. Alle har vi vel hørt om Hippokrates's ed i en eller annen forbindelse.

Jeg slo opp i mitt leksikon her en kveld for å lese litt om Hippokrates og hans «tanker» Meget kort fortalt: Hippokrates levde i tiden 460-377 før Kristus. Han savnet nøyere kjennskap bl.a. til fysiologi og anatomi, men Hippokrates lære betydde imidlertid et stort fremskritt idet han hevdet at legevitenskapen måtte bygge på nøyte observasjoner av de syke og ikke på spekulasjoner og tro.

I min tidlige tid lærte vi at ikke bare skulle vi observere, men også lytte og registrere. I de fleste tilfeller har ikke de nakkeslengskadde noen lang og vanskelig sykehistorie. De har fungert godt i alle sammenhenger med lite sykdom og/eller fravær fra arbeidsstedet. Hvorfor skal den skadde plutselig ha fått med seg en «ryggsekk» av plager og problemer etter skaden. Er det virkelig noen som tror at vi ønsker å havne i en slik livssituasjon?

Det er godt at vi har kommet et langt stykke videre innenfor legevitenskapen. Forskning er grunnlaget for fortsatt fremdrift, med et formål å frembringe ny kunnskap om kroppens bygning og funksjon, eller om sykdommens natur og årsaksforhold.

Den 01.11.00. ble en ny rapport om nakkesleng lagt frem. Rapporten er utgitt av «Senter for medisinsk metodevurdering» med tittelen «Nakkeslengskade-diagnostikk og evaluering»

En ekspertgruppe bestående av 8 personer, - de fleste leger, hadde ut-

arbeidet denne rapporten. Gruppen konkluderer med: Ekspertgruppen fremhever at vi fortsatt står med ufullstendige forklaringer på denne tilstanden. Behovet for videre forskning på området er åpenbart. Kartlegging av tiltak som kan bidra til å begrense tilstanden til en akutt, selvbegrensende og godartet prosess vil være et mål.

Videre sies det at: Styringsgruppen har registrert at nakkesleng oppfattes som et betydelig problem i samfunnet. Vi som nakkeslengskadde har registrert og fått føle det store problemet vi har i forhold til samfunnet, i forhold til hjelpeapparatet, i forhold til arbeid, sosialt liv osv. osv.

La oss inderlig håpe at noen av dere leger som har tid, tålmodighet, ydmykhet og menneskekunnskap vil ta tak i vår problematikk og forske videre på den. Er det noe vi vil mer enn noe annet, så er det å få tilbake våre liv fra før ulykken. Ingen av oss ønsker det livet vi har i dag, med en varig nakkeslengskade med alle de plager, problemer og begrensinger det har satt på våre liv.

Jeg har et lite håp - et lite håp for en bedre fremtid for de nakkeslengskadde og deres familier.

Liv Hagen
Leder LFN

advokaten

Av advokat Einar I Lohne
Partner i advokatfirmaet Seim-Haugen, Steenstrup & Co,
og nestleder i Landsforeningen for Nakkeslengskadde

Nye dommer fra Høyesterett:

Viktig seier og surt tap

I februar behandlet Høyesterett to erstatningssaker. Dom falt i sakene den 9. mars 2001. Som følge av at sakene var relativt like og som følge av at de reiste de samme rettslige spørsmål, var sakene forenet til felles behandling. Selv om det ble tap for en av de skadelidte er dommene samlet en stor seier og et viktig skritt i riktig retning for nakkeslengskadde og andre skadelidte med sjeldne og uvanlige skadefølger.

Tap i Ranheim-saken

Skadelidte var utsatt for en kraftig påkjørsel bakfra i november 1990. Etter trafikkulykken har han hatt moderate nakkeplager. I tillegg har han fra noen dager etter ulykken hatt en total funksjonssvikt (lammelse) i høyre arm. Siden det ikke er påvist nevrologiske feil i armen er det mest sannsynlig at lammelsen er psykisk betinget. Psykisk betingede lammelser er svært sjeldne.

Skadelidte har mottatt kr. 250 000 som erstatning fra Storebrand for plagene relatert til nakkeskaden. For Høyesterett var spørsmålet om han i tillegg skulle få erstatning for lammelsen.

Storebrand anførte at skadelidte ville ha blitt ufør selv uten trafikkulykken og at det derfor ikke forelå årsakssammenheng mellom ulykken og lammelsen. I tillegg anførte Storebrand at trafikkskadde uansett ikke skal få erstatning for svært sjeld-

ne skadefølger fordi disse ikke er påregnelige. (Upåregnelige skadefølger gir ikke rett til erstatning.)

Høyesterett kom, meget overraskende, til at skadelidte ikke har krav på mer erstatning enn de kr. 250 000 han allerede har mottatt. Begrunnelsen for dette er at skadelidte etter Høyesteretts oppfatning hadde svekket helse psykisk og fysisk før ulykken som har stor betydning for den reduserte arbeidsevne. I tillegg kom Høyesterett til at skadelidte har en restarbeidsevne som ikke blir utnyttet, og at arbeidsevnen også kan bli bedre i fremtiden.

Vurdering av Ranheim-dommen

Høyesterett la i saken stor vekt på uttallene fra de rettsoppnevnte sakkyndige psykaterne som uttalte seg om lammelsen. De sakkyndige var av den oppfatning at det er stor mulighet for at førligheten i armen vil komme tilbake. Etter mitt syn en meget dristig spådom, bl.a. på bakgrunn av andre spesialisters uttalelser om det motsatte, og ikke minst på bakgrunn av det faktum at lammelsen nå har vært stabilt tilstede i over 10 år.

Selv om det ble tap for skadelidte i Ranheim-saken er dommen formet på en slik måte at den ikke har særlig prinsipiell betydning i andre skadesaker.

Viktig seier i Nilsen-saken

Denne saken innebærer en stor seier for skadelidtesiden. Etter Høyesteretts dommer i Rossnes- og Thelle-sakene har skadelidte ofte blitt møtt med avvisning fra forsikringselskapenes side selv om ulykken har utløst plagene fordi det har blitt

anført at plagene uansett er upåregnelige. Etter Nilsen-dommen vil selskapene måtte akseptere at folk er forskjellige og reagerer ulikt på belastninger.

Nilsens skader

Skadelidte ble her skadet i september 1990 ved at han i moderat hastighet kjørte ut av veien og kolliderte med fronten mot en bergvegg. I ettertid har han utviklet nakkeplager samt funksjonsforstyrrelser i store deler av kroppen. Plagene har medført at Nilsen er sterkt funksjonshemmet og er avhengig av rullestol. Det er antatt at funksjonsforstyrrelsene som innebærer lammelser er forårsaket av den psykiske belastning som ulykken innebar.

Høyesteretts vurderinger

Høyesterett kom til at funksjonssvikten er forårsaket av trafikkulykken og at det ikke er upåregnelig at det oppstår psykiske problemer som kan gi seg utslag i fysisk funksjonssvikt etter en trafikkulykke.

Av dommen fremgår at Nilsen hadde en gradvis forverring «uten at utviklingen kan ses å være påvirket av etterfølgende omstendigheter som ikke står i sammenheng med ulykken». Det innebærer at det vil foreligge erstatningsansvar også for sjeldne og uvanlige skadefølger så lenge skadefølgen ikke er påvirket av omstendigheter eller påkjenninger som inntreffer etter ulykken og som ikke har sammenheng med ulykken.

Etter mitt syn trekker Høyesterett her en naturlig og riktig linje for erstatningsansvaret, og retter opp det inntrykket av en redusert mulighet for erstatning som har blitt skapt i tidligere praksis.

Nakkesleng – et spørsmål om rettssikkerhet

Marit Jahr tapte erstatnings-saken mot forsikringsgigantene Storebrand og Gjensidige. Saken burde aldri vært oppe for domstolen, mener Bergen byrett.

Det gikk vel som det måtte: For det er vanskelig å overbevise domstolen om at forandringer i hjernen skyldes nakkeslengskader – når landets fremste nevrologiprofessorer kategorisk avviser det. At Trygve Lundar og Rolf Nyberg-Hansen ikke er enige om hva hjerneforandringer skyldes, er ikke vesentlig, mener Bergen byrett. - Problemet med blodsirkulasjonen) er forklaring god nok på at plagene ikke har noe med de to kollisjonene å gjøre.

De to professorenes konklusjoner kom ikke overraskende – de har for lengst markert at de har liten tro på nakkesleng som et fenomen. Men at både Haukeland sykehus, eksperter fra Nederland og England, og en nevrolog som ble ført som sakkyndig vitne ikke ble vektlagt – når de konkluderte forskjellig fra Lundar og Nyberg-Hansen – er uforståelig.

Jahr ble tvert imot kritisert for å ha ført så mange vitner at det forkludret saken uten å tilføre noe nytt.

Muligens har dommer Hole godt grunnlag for sine vurderinger: Høyesterett har nemlig fastslått at det skal være rettsoppnevnte sakkyndige i disse sakene – og det er deres konklusjoner domstolen skal legge vekt på.

Gjennom flere høyesterettsdommer de siste to-tre årene, som Rossnes-dommen, Stokke-dommen, Thelle-dommen, og ikke minst Anne Lene Lie-saken, har Høyesterett også trukket opp svært strenge kriterier for å vinne frem med en nakkeslengsak. Man ønsker ikke å belaste rettsapparatet med disse sakene. Dommer Hole har tatt signalene, han mer enn antyder i domspremissene at dette var en sak som aldri burde kommet opp for retten.

Kanskje har han rett: Nakkeslengsakene har øket voldsomt de senere årene.

Men skal disse sakene løses utenom rettssalene, må både skadelidte, forsikringsselskaper, legespesialister og advokater vite hva de skal forholde seg til. I dag gjør de ikke det.

I en SINTEF-rapport som nylig ble fremlagt, har norske forskere vurdert om det er mulig å sette klare kriterier for å fastslå om rapporten illustrerer bedre enn noen gang at det hersker mye forvirring.

Ikke engang dommerne i landets øverste domstol innehar medisinsk kompetanse til å vurdere legespesialistenes konklusjoner i et tilstrekkelig kritisk lys. Høyesterett baserer sine på de samme sakkyndige som forsikringsselskapene har funnet det hensiktsmessig å be oppnevnt i den ene saken etter den andre. Domstolene tar ikke konsekvensen av det subtile spillet som pågår mellom selskapene og deres advokater og sakkyndige på den ene siden – og de skadelidtes på den andre.

I dette spillet – der selskapene sitter med pengene og makten, er det de skadelidte som har bevisbyrden.

Marit Jahr lånte mange penger for å få føre vitner hun mente var viktige. Mange skadelidte er avskåret

Fra å føre egne bevis. Forskjellen blir kanskje likevel ikke stor – så lenge domstolen ikke ønsker disse.

Dommen mot Jahr falt to dager etter at Park hotell i Sandefjord var fylt til randen av jurister og saksbehandlere i forsikringsselskapene. De var på kurs for å lære nye triks i å prosedere nakkeslengsaker.

Dermed kan Davids kamp mot Goliat bli enda tøffere. Dommerne er de som først bør bidra til å rydde opp i disse sakene – blant annet ved å ikke oppnevne de sakkyndige som allerede har markert en skråsikker holdning.

*Sakset fra Aftenposten
29 november 2000, journalist
May-Britt Brøyn*

Utvalgt samarbeidspartner for LFN:

Advokat
PER BJØRGE

ERSTATTNINGSRETT

◆ PERSONSKADE	◆ ARBEIDSRETT
◆ NAKKESLENGSKADE	◆ FAST EIENDOM
◆ TRAFIKKSKADE	◆ BYGNINGSRETT
◆ YRKESSKADE	◆ ALMINNELIG
◆ PASIENTSKADE	PRAKSIS

Advokatfirmaet

BJØRGE og SKAARAAS ANS

Postboks 444, 1701 Sarpsborg, Tlf: 69 15 50 66

Tilsvar til May-Britt Brøyn

Håpløst om nakkeslengskader

Det var med stor interesse jeg leste May Britt Brøyns kommentar i Aftenposten den 29. november. Hun har helt rett i mange av de synspunkter hun fremmer. Jeg mener imidlertid at det totalinntykket jeg sitter igjen med, om at nakkeslengskadde nærmest står ovenfor en umulig oppgave når det fremmes krav om erstatning er feil.

Jeg har arbeidet spesielt med erstatningsoppgjør for nakkeslengskadde i mange år og mitt inntrykk er at skadelidte slett ikke har en håpløs oppgave i erstatningssaker. I de aller fleste tilfeller kommer partene frem til et oppgjør i minnelighet som er akseptabelt både for den skadelidte og for forsikringsselskapet. Mitt hovedinntrykk er også at de aller fleste saksbehandlere i forsikringsselskapene arbeider ut fra et ønske om at det skal skje et oppgjør som er riktig også for den skadde.

Dersom saken kommer for domstolen vil situasjonen naturlig nok virke annerledes. Da er forhandlingene over og begge parter kjemper for et best mulig

resultat. Jeg syntes imidlertid at May Britt Brøyns sammenligning med lignelsen om David og Goliat blir feil. I retten møter partene med hver sin advokat som arbeider innen de rammer som prosesslovgivningen setter, og det er man sjelden sitter tilbake med en følelse av underlegenhet.

Når det gjelder oppnevning og bruk av sakkyndige stiller vel også partene ganske likt. Det som er viktig er naturlig nok å kjenne godt til de ulike medisinske spesialister, og samtidig ha som mål at det oppnevnes spesialister som begge parter har tillitt til. I de fleste tilfeller går dette greit. Dersom man imidlertid ikke blir enige om valg av spesialist kommer man beklageligvis i den situasjon at begge parter får oppnevnt hver sin lege, som kanskje kommer med hver sin konklusjon. I slike tilfeller oppleves dessverre arbeidet i domstolen som et bingospill.

De nakkeslengsakene som har vært behandlet i Høyesterett, Rossnes-, Stokke-, Thelle-, og Lie-saken har alle vært svært spesielle. I alle sakene har skadelidte hatt et sykdomsbilde som avviker fra hva man normalt ser hos nakkeslengskadde. Selv om skadelidte tapte i disse sakene så er sakene så spesielle at ingen av dommene får særlige

konsekvenser for behandling av andre saker.

Jeg merker meg også at May Britt Brøyn har fått inntrykk av at Juristforbundets årlige erstatningsrettskurs i Sandefjord arrangeres for at forsikringsselskapenes saksbehandlere og advokater skal «lære nye triks». Det kan nok være en del av målsetningen, men forholdet er slik at Sandefjordkurset er et forum for saksbehandlere og advokater som arbeider på både forsikringsselskapssiden og for skadelidte. Jeg var selv med på kurset og kan bekrefte at også skadelidtesiden lærte noen triks.

Jeg setter stor pris på at May Britt Brøyn engasjerer seg i nakkeslengproblematikken. Det er nødvendig å sette diagnosen høyt på dagsorden i lang tid ennå. Mange spørsmål av både medisinsk og juridisk art trenger å finne sin løsning. Samtidig tror jeg det er viktig, ikke minst for de mange nakkeslengskadde, å være klar over at mens det letes etter enklere måter å løse disse sakene på så er det slett ingen grunn til å se mørkt på mulighetene for å få erstatning. De aller fleste saker enten de løses ved forhandlinger eller i rettssalen ender med et tilfredsstillende resultat for den skadelidte.

Einar I. Lohne

Statens vegvesen

Finnmark

Tlf. 78 95 01 00

TRAFIKKAVDELINGEN

en kompetent samarbeidspartner når det gjelder:

- trafiksikkerhet • framkommelighet • miljø •
- vegforvaltning •

Bruk oss – vi er til for deg! Senk farten for 6-åringene og øvrige skolebarn

Profesjon? – Prostitusjon? – Integritet?

Det synes å være betimelig å stille det spørsmålet. I

Aftenposten onsdag 31.01.01.sto artikkelen om de medisinske miljøenes drepende håndtering av leger som varsler om andres feil etc. artikkelen er gjengitt her i bladet. Det norske medisinske fagmiljøet er lukket, lite og svært konservativt, og det synes som om de »«toneangivende» legene ikke tåler å bli motsagt på sine egne sannheter. Motivet kan være «alfahannen» sin frykt for å miste status – bestemme i miljøet, eller det kan være så enkelt som frykten for redusert «cash flow». Jeg tror at vi skal søke etter så banale forklaringer,- menneskeheten har ikke utviklet seg særlig langt fra urinstinktene siden halen vår slitnet og vi falt fra trærne ned på jorden, og måtte lære å gå oppreist.

Dette har vi sett gang på gang, vi skal ikke repetere så meget, men vi kan ikke la være å nevne de lobotomerte, kastreringen av samer og tatre. Overgrep på overgrep uten at disse allmektige allviterne noen gang er blitt stilt til ansvar for sine handlinger. Vi kan forstå at det blir gjort feil under behandling av ymse lidelser når dagen er hektisk og formen ikke alltid er på topp, men at enkelte skadetyper/ lidelser skal svartelistes på grunn av manglende viten eller faren for redusert «cash flow» er helt uakseptabelt. Ydmykhet synes å være et fremmedord.

Det er skremmende lesning, 1/3 av de legene som varslet om andres medisinske feil kunne fortsette i fulltidsarbeid, ca. 90% av varslernes barn ble påvirket, flere opplevde samlivsbrudd. 1/3 erfarte økonomiske tap, 2 av 35 hadde forsøkt å ta sitt eget liv og 14 hadde vurdert det.

Hvor i all verden er legeforeningens president? – hvorfor kommer ikke legeforeningens etiske råd ut av skapet og trekker opp retningslinjer for hvordan slike saker skal håndteres?

I Aftenposten den 24.02.01skrev red. Per Egil Hegge en artikkel med tittel «HVA SKAL SKJE MED DEN SOM VARSLER?» hvor han beskriver problemkomplekset og om hvor alvorlig dette er innenfor legekreter. Spørsmålet er så alvorlig fordi det avslører et menneskesyn som burde tilhøre en svunnen tid. Hva er det som skulle tilsi at en lege skal tilhøre en menneskerase som er feilfri og uten lyte. Ingenting. Leger er som en hvilken som helst annen yrkesgruppe. Det finnes gode og dårlige utøvere, det finnes psykopater og det finnes Mor Theresa.

Legeforeningens president må prøve å forstå at det er ingen grunn til å hevde at leger er supermennesker som har rett til å opptre som utøvende erkeengler med makt til å dømme andre mennesker til et liv i fornedrelse. Noe som ofte er resultatet etter altfor lettvinne, overfladiske undersøkelser utført av spesialister med oppdrag for forsikringsselskapene.

Vi har tidligere stilt spørsmålet om hvorfor legeforeningens president ikke har villet se på problemkomplekset – habiliteten til gjengangerne som rettsoppnevnte medisinske sakkyndige for forsikringsselskapene i nakkeslengsaker.

Det synes som dette er to alen av samme stykket, revirhensyn og hensynet til «cash flow» overstyrer alle andre hensyn. I offisielle sammenhenger uttales det så kjekt – hensynet til pasientene er våre retningslinjer, vi setter pasienten først, etc.etc. Det gjelder nok forhåpentligvis for de fleste vanlige legene, men makt-eliten i legeforeningen synes å oppfatte seg høyt hevet over det, de har sine egne spilleregler med to overordnede hensynsrevir og «cash flow».

I lærebøkene til doktorskolen står det lite eller ingenting om hverken nakkesleng eller kjevesleng, det er derfor – litt – forståelig at enkelte kan oppfatte det som

en ikke eksisterende lidelse, det er vanskelig å ha meninger som faller utenom de etablerte sannheter.

I 1997 ble det satt ned et utvalg under senter for medisinsk metodevurdering som skulle utarbeide retningslinjer for diagnostisering av nakkesleng. Høsten 2000 var arbeidet ferdig og det ble presentert på en pressekonferanse 01. 11. 2000. Pressemeldingen er gjengitt her i bladet. Konklusjonen var at nakkesleng ikke kunne påvises, ei heller ikke utelates.

Under diskusjonen etterpå var tilstedeværende spesialister delt i to leire – de som hadde oppdrag for forsikringsbransjen og de som ikke hadde det, men som tok pasientenes plager på alvor.

De som hadde oppdrag for forsikringsbransjen bagatelliserte nakkeslengskadene og hevdet at de som har nakkeslengskader ikke har større problem enn problemene som ellers råder i en normalpopulasjon. Disse betraktningene er diktert av holdninger, ikke av fakta. Jeg er rimelig sikker på at disse spesialistene ikke selv behandler pasienter med nakkeslengskader, for det er så mye lettere å teoritisere når pasienten ikke er synlig.

Å være tilstede under denne pressekonferansen var som å overvære et teaterstykke skrevet av Holberg, disputasen var det sentrale – ikke sannheten.

Leger kan også få nakkesleng – vi kjenner til flere som har fått det, de har også blitt utstøtt på samme vis som leger som rapporterer om andres feil. Det å komme over på andre siden av skrivebordet, som pasient med en ikke eksisterende lidelse har for disse vært en traumatisk opplevelse.

Jeg har selv vært til vurdering hos en av «disputørene» – dr. med. Helge Nordahl. Det var en selsom opplevelse, hele seansen var gjort unna på en halvtimes tid. Først ble hele min slektshistorie gjennomgått for å se om det kunne ligge noen arvelige disposisjoner for nakkesleng, dernest fulgte den tradisjonelle undersøkelsen – peke på nese – gå på strek – så noen stikk her og der for å se om «følelsene» var i orden. Så var det litt

I svært mange tilfeller opplever en skadet at en spesialisterklæring skrives uten at legen er tilstede på den skaddes premisser.

banking på diverse reflekspunkter. DET VAR DET.

Jeg hadde med meg røntgenbilder som viste tydelige skiveskader i nakken, – bilder som ikke ble tillagt noen betydning, de kunne jo ikke det, for han så jo ikke på dem. Han brydde seg heller ikke om at refleksene mine er betydelig svekket, ei heller at jeg har nedsatt «følelser» i ansikt, rygg, skuldre, lår etc. Men han gjorde stort nummer av at jeg kom gående til undersøkelsen og at jeg var muskuløs. Han hadde heller ikke tid til å vente på politirapporten etter ulykken før han skrev spesialisterklæringen, det var selvfølgelig ikke nødvendig, han hadde jo selv undersøkt meg – riktignok uten å se på røntgenbildet, ei heller uten å ta et eneste skriftlig notat under hele undersøkelsen, men dog, man er da spesialist. Denne lettvinte undersøkelsen resulterte i et meget omfattende dokument som frikjente på langt nær forsikringsselskapet for ansvar.

Plagene mine har ikke gitt seg, senere undersøkelser har vist at jeg i tillegg til skaden i nakken også har tre skiver i ryggen som er skadet, og som spor etter sikkerhetsselen ble brystbenet revet opp ca. 5 centimeter, ribben ble deformert etc. For ordens skyld, jeg er operasjonskasus, det blir man vel ikke uten å ha blitt skadet?

Det som er skremmende i dette spillet er at ingen andre leger kunne/ville skrive

vurderinger på fritt grunnlag. Nordahl sin spesialisterklæring lå alltid i bunnen, han har jo et navn som nevrolog.

Dette viser med all tydelighet at den objektive viten tones ned, og at den som kan hevde den subjektive viten sterkest, er vinner.

Når en spesialist skal skrive en erklæring som får så stor betydning for pasientens livskvalitet resten av hans liv, livskvalitet henger sammen med et anstendig oppgjør i forhold til påført skade, er det minste en kan forlange at undersøkelsen gjøres samvittighetsfullt og grundig. At man leter etter skadetegn og at alle funn registreres og taes med i vurderingen, og ikke bagatelliseres fordi at man tror forsikringsselska-

pet i utgangspunktet helst ser at det blir slik.

Vi kan godt kalle det rolletolkning, hvordan tolker spesialisten sin rolle og hvordan blir rollen tildelt. Det er ikke i utgangspunktet gitt at disse to rollene er sammenfallende, spriket i vurderingene fra spesialistene skaper også problemer hos forsikringsselskapene, om hvem skal det festes lit til. Men, igjen revirmarkering og «cash flow».

Det ligger et stort ansvar på legene, det kan være vanskelig å stille riktig diagnose mange ganger, men da skal ikke holdningene være utslagsgivende for tvilen. I norsk rettspraksis er det et hovedprinsipp at tvilen skal komme tiltalte til gode, men i nakkeslengsaker kommer alltid tvilen forsikringsselskapet til gode.

Grunnen er uten unntak legenes ansvar, og det kan synes som revirmarkering og «cash flow» styrer innholdet i mange erklæringer. Det er lukrativ butikk å skrive spesialisterklæringer, så man sager ikke av den gylne gren man sitter på.

Oddbjørn Otterstad

Advokat
Tor A. FUSDahl
Siviløkonom

Fri saksvurdering

PERSON- & TRAFIKKSKADE
ERSTATNINGSRETT
FORSIKRINGSRETT
ARBEIDSRETT

TLF: 22 34 61 24

FAKS: 22 34 61 01

Kindem & Co
Advokatkollegiet

PRESSEMELDING FRA SMM - oktober 2000

Uvisst om nakkeslengskade

Senter for medisinsk metodevurdering (SMM) ved SINTEF Unimed har oppsummert og kvalitetsvurdert den faglige dokumentasjonen som finnes på feltet nakkeslengskade. Det konkluderes med at en ikke kan slå fast en sammenheng mellom en nakkeslengskade og kroniske symptomer.

Økende forekomst og faglig usikkerhet og uenighet knyttet til utredningen av pasientene, er bakgrunnen for prosjektet.

- Stortinget ba om en kartlegging av hva som faktisk finnes av god kunnskap om nakkeslengskader. En kritisk vurdering viser at det ikke finnes studier som kan fastslå en årsakssammenheng mellom nakkesleng og objektive funn verken akutt eller kronisk, sier leder av SMMs ekspertgruppe overlege Magne Rø ved Regionsykehuset i Trondheim.

Dårlige studier

Flere studier antyder en sammenheng, men konklusjonene er ofte upresise og studiene for små til at man kan si at resultatene gjelder for alle som er utsatt for en nakkeslengskade. Studiene omfatter oftest pasienter som selv har tatt kontakt med skademottak, dermed får man et skjevt bilde i forhold til alle som har blitt utsatt for nakkesleng.

- I studiene er det heller ikke gjort sammenlikninger av nakkeslengskadde og en tilsvarende gruppe mennesker som ikke har vært igjennom en nakkesleng. Dermed kan en ikke si om nakkeslengpasientene har verre plager enn det som er normalt i befolkningen generelt, sier overlege Rø.

Vanlige plager

Kanskje opp mot 2000 (3-5 prosent) av de over 40 000 registrerte trafikkskader ved påkjørsel bakfra, sier de får akutte symptomer innen tre dager. Et mindretall (100-200) utvikler alvorlige kroniske plager som påvirker funksjonsnivået alvorlig. Det er imidlertid vanskelig å finne noen entydige karakteristikk og objektive funn for et slikt «kronisk whiplash-syndrom».

- En av grunnene til at en årsakssammenheng mellom nakkesleng og kroniske plager ikke kan påvises, er at kroniske nakke- og hodesmerter er vanlige i den generelle befolkning, sier overlege Magne Rø. Han understreker imidlertid at det å ikke finne dokumentasjon ikke nødvendigvis betyr at fenomenet ikke eksisterer.

- Vi står fortsatt med ufullstendige forklaringer på denne tilstanden og behovet for forskning på området er åpenbart, sier Rø.

Vestlandske

LAVPRIS

Kjerreidviken 12,
5141 Fyllingsdalen

Kjempetilbud til alle leserne:

SENGESETT

Topp kvalitet: 100% bomull

Dynetrekk: 140 x 200 cm

Putetrekk: 50 x 70 cm

kr.150,-

Ring eller fax din bestilling:

tlf: **55 93 23 24** fax: **55 93 13 34**

Det nye styret i LFN etter årsmøtet 20.04.01

Foran fra venstre: Lindis Nesheim, Liv Hagen, Kjell Lian, Tove Anita Gribbestad, Else Nicolaysen, Helge Johnsen, Åse Branzell, Gunnar Østland, Einar I. Lohne.

Full forvirring om nakkeslengskader

I tre år har en norsk ekspertgruppe jobbet med å finne dokumentasjon for årsaken til nakkeslengskader. Nå er rapporten lagt frem. Og forvirringen er like stor.

Kan ikke bevises

Årlig blir 2000 mennesker påført nakkeslengskader etter trafikkulykker bare i Norge. Likevel finnes det ennå ingen metode som med sikkerhet kan dokumentere en sammenheng mellom skaden og de symptomene pasientene har etter den første akuttperioden. Slik konkluderer den norske ekspertgruppen som ble nedsatt av helsedepartementet for nærmere tre år siden. – Dette betyr ikke at det ikke er noen årsakssammenheng – det vi sier er at forskningen så langt ikke har påvist en slik sammenheng. Det er et opplagt behov for videre forskning på dette området, sier gruppens leder, overlege Magne Rø. Ekspertgruppen konkluderer med at mellom 3 og 5 prosent av alle som er påført en nakkesleng, utvikler akutte symptomer i løpet av de første tre dagene etter kollisjonen. Men det er bare et mindretall av disse, omkring 10 prosent, som utvikler varige plager som setter dem mer eller mindre ut av spill.

Skuffelse

Selv om gruppen konkluderer med at dokumentasjon mangler, er det ikke sikkert at den ikke finnes. Gruppen har gått gjennom bortimot 1000 internasjonale studier av nakkeslengskader. Bare 70 av disse ble funnet vitenskapelige tunge nok til å telle med i grunnlaget for konklusjonen. Det foregår i dag mye forskning på området blant annet i sentral-Europa. Gruppen medgir at den ikke har gått inn i dette materialet siden studiene ennå ikke har kommet langt nok. På pressekonferansen, der rapporten ble presentert, var det stor skuffelse over at konklusjonen ikke innebærer et konkret resultat.

Legene strides i dag om slike kroniske symptomer, som for eksempel øresus, synsforstyrrelser eller smerte i nakke, kan tilbakeføres til ulykken, eller om disse pasientene uansett ville utviklet

*Det er sørgelig
mangel på
interesse for
objektiv
viten i nakke-
slengsaker.*

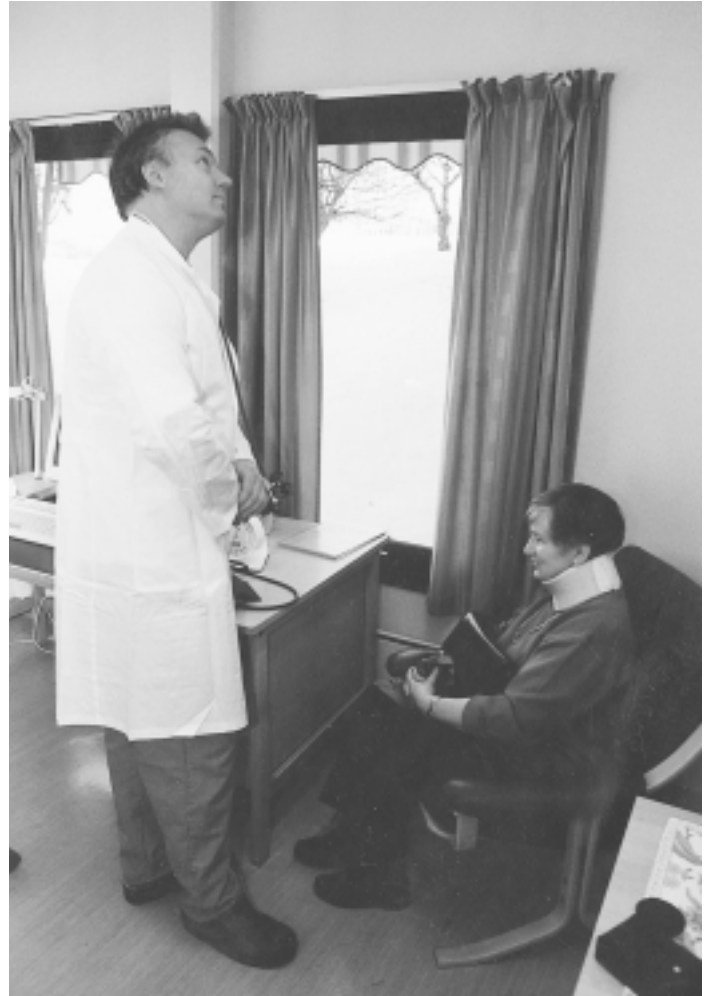
sine plager som følge av andre mer eller mindre diffuse sykdommer og skader.

– Om slike plager øker over tid, er det mer sannsynlig at det skyldes naturlige tilstander som man ikke har oversikt over, sa professor Helge Nordal i debatten som fulgte på møtet i går. Nordal, som er mye brukt som sakkyndig i erstatningssakene etter nakkesleng, kritiserte rapporten for å gi liten hjelp i forhold til disse rettssakene. Andre deltagere på møtet ga også uttrykk for skuffelse og forvirring over at rapporten ikke inneholder mer konkrete resultater og forslag til retningslinjer for diagnostikk.

Advokat Einar I. Lohne, nestleder i Landsforeningen For Nakkeslengskadde, etterlyste større engasjement hos leger og medisinske forskere på området.

Foreløpig er det altså få konklusjoner å hente ut ifra de studier som er gjort. Her er det opplagt et stort behov for videre forskning sa dr. Grethe Borchgrevink ved ortopedisk avdeling RiT, som har sittet i ekspertgruppen.

*Sakset fra Aftenposten 03.11.00,
journalist May Britt Brøyn*

Ingen tvil om skader

Marit Krogh er medisinsk fagdirektør i If skadeforsikring. Som lege er hun ansvarlig for å gi medisinske råd til forsikringsselskapet i de vanskelige nakkeslengsakene. Hun kjenner ekspertenes konklusjoner.

Rapporten slår fast at det mangler vitenskapelig dokumentasjon for nakkeslengskader. Dette er det samme som en internasjonal gruppe konkluderte med i 1995. Rapporten forandrer ikke min måte å vurdere skadene på. At skadene ikke kan dokumenteres, betyr ikke at de kan utelukkes. Men dette betyr at hver enkelt sak må vurderes nøye, sier Krogh. Hun påpeker at det ikke er noen grunn til at varige skader kan oppstå i nakken etter nakkesleng – her er hun på linje med ekspertgruppen. Det sentrale for henne er at det bare er 3–5 prosent som får akutte nakkeslengsmerter, og at bare 10 prosent av disse igjen, får varige skader.

Utfordringen er å skille ut den lille gruppen som har varige nakkeslengskader fra dem som har vondt i nakken av andre årsaker, sier hun.

*Sakset fra Aftenposten 03.11.00
journalist Per Kristian Bjørkheim*

Overlege i Arbeidstilsynet om Bærumsaken: Anbefaler erstatning til «knust» lege

Medisinske miljøers drepende håndtering av leger som varsler om andres feil, hindrer at feil rapporteres, hevder overlege ved arbeidstilsynet. Han anbefaler full oppreisning, også økonomisk, til legen som varslet i Bærum-saken.

– Bærum-saken er et grelt eksempel. Dersom legeforeningen og sentrale helsemyndigheter virkelig ønsker at det skal være trygt å si ifra om mulige medisinske feil i Norge må kollega Carl-Magnus Edenbrandt kompenseres og rehabiliteres umiddelbart, sa overlege Axel Wannag i helsedivisjonen i Arbeidstilsynet til de mer enn 80 legene som deltok på Legeforeningens seminar om medisinske feil i Oslo i går.

Edenbrandt var legen som politianmeldte en kollega med påstand om aktiv dødshjelp ved Bærum sykehus. Wannag understreker at han ikke tar stilling til den faktiske saken, men at måten Edenbrandt er behandlet på, er under enhver kritikk.

– Vi kan lure oss selv til å tro at alt er OK fordi det faglige innholdet i Bærum-saken ser ut til å finne en løsning. Men han står som «knust» tilbake. Skjer dette, er budskapet klart for oss alle: Det er personlig livsfarlig å varsle om noe i norsk helsevesen, sa overlege Wannag. Edenbrandt har hevdet at han ble frosset ut av miljøet og fikk etter hvert ett års lønn fra Bærum sykehus uten å arbeide der. Han er nå flyttet tilbake til Sverige.

Klassisk: Wannag mener Bærum-saken og behandlingen av Edenbrandt passer som hånd i hanske med all internasjonal forskning om hvordan det går med dem som sier ifra.

En undersøkelse har vist at bare 10 av 35 som varslet om andres medisinske feil, fortsatte i fulltidsarbeid. Flere opplevde samlivsbrudd på grunn av belastningen. Også nesten 90 prosent av varslere barn ble påvirket. Minst 2 av 3 varslere erfarer økonomiske tap, og nesten alle fikk store helseplager. To av 35 hadde forsøkt å ta sitt eget liv. 14 hadde vurdert å ta sitt eget liv.

– Jeg kan ikke se hvordan norsk helsevesen kan gå videre og hevde at

Fakta Bærum-saken

- Carl-Magnus Edenbrandt tok i juli 1998 opp med sykehusledelsen på Bærum sykehus at en kollega dopet ned kreftsyke pasienter slik at de døde.
- Sykehuset og Helsetilsynet avviste Edenbrandts påstander.
- Edenbrandt meldte i januar 1999 legen til politiet for aktiv dødshjelp til 10 pasienter.
- Sist sommer fastslo Helsetilsynet at Bærums-legen drev uforvarslig, men overlot til politiet å vurdere det strafferettslige.

de vil noe med kvalitetssikring hvis de ikke først viser det med handling ovenfor Edenbrandt at det er akseptabelt å varsle sa Wannag.

Må gjennomgå: Lederen for Legeforeningens råd for Legeetik, professor Reidun Førde, vil ikke kommentere det konkrete utspillet til Wannag, men mener en debatt om hele varslingsproblematikken er viktig.

– Bærum-saken har to fasetter. Det ene er om det er gjort noe ulovlig, det andre er saksgangen. Det jeg ønsker meg, er at vi når Bærum-saken er ferdigbehandlet kan gå gjennom alle sider av det som har skjedd. Vi må spørre oss hva som gikk galt, sier Førde

– Så du mener noe gikk galt?

– Ja det er klart noe er galt når en vanskelig faglig diskusjon havner i avisen. Førde mener man kan lære mye av en gjennomgåelse av Bærum-saken. Det er ikke nok å lære noe, det må handles kommenterer overlege Wannag i Arbeidstilsynet, som har i oppgave å forvalte bl.a. arbeidsmiljøloven.

– Skal vi lykkes å etablere en kultur hvor det er trygt å melde ifra om egne og andres feil, har vi nå en unik sjanse. Personlig tror jeg nok det må etableres en sentral myndighet med nok makt til å gripe inn når man ser at det bærer galt av sted, sier Wannag.

«Sakset fra Aftenposten 31 januar 2001, journalist Anne Hafstad»

ADVOKATFIRMAET KROGSTAD ANS

*Vi har lang og bred erfaring med
behandling av personskadesaker,
trygdesaker samt forsikringsaker*

MNA

Advokat Harald Krogstad
Advokat Ivar Chr. Andesskog
Advokat Bjørn M. Brauti
Advokat Kåre Th. Claussen
Advokatflm Tore Sveen
Advokatflm. Robert Helberg

Besøksadresse:
Schreinergården
Olav Tryggvasonsgate 30
7011 Trondheim

Postadresse:
Postboks 746
7701 Trondheim

Telefon: +47 73 51 22 66
Telefax: +47 73 52 67 30

Postgiro: 9051 0501730
Foretaksnr.: 971 592 656

Maner til varsomhet i nakkeslengsaker

Professor Nils Retterstøl advarer mot bastante konklusjoner, som rettsoppnevnt sakkyndig i nakkeslengsaken i Høyesterett i går.

Tre sakkyndige

Høyesterett får hjelp fra ekspertise på tre forskjellige medisinske fagfelter, når den nå skal ta stilling til om psykisk reaksjon etter en trafikkulykke kan utløse varige lammelser.

Professor i psykosomatisk medisin Ulrik F. Malt, overlege i nevrologi Karl Otto Nakken og professor i psykiatri Nils Retterstøl, har alle avgitt sakkyndig erklæring i saken til en 34 år gammel tidligere drosjesjåfør som ble skadet i en trafikkulykke for 10 år siden.

De sakkyndige er enige om at ulykken har utløst lammelser hos 34-åringen. Men de er derimot ikke enige i om han i dag ville vært frisk dersom ulykken ikke hadde skjedd. Forsikringsselskapet Storebrand bestrider dette og får delvis støtte fra professor Ulrik Malt.

Vanskelig oppvekst

Det er på det rene at den tidligere drosjesjåføren har hatt en vanskelig barndom med en fraværende, alkoholisert og brutal far – som også forsvant for godt da mannen var 18 år.

Ifølge de sakkyndige har barndommen bidratt til at 34-åringen var mer sårbar overfor ytre påkjenninger enn andre. Retterstøl fremholdt i går at den også hadde gjort at han utviklet forsvarsmekanismer som gjorde at han ble veldig snill, unngikk vanskeligheter, og ble svært opptatt av å tilfredsstille andre. De sakkyndige har gitt ham diagnosen dissosiative motoriske forstyrrelser – at han «overfører» sine underliggende psykiske problemer til fysiske symptomer.

Farsfigur

Forsikringsselskapets prosessfullmektig, advokat Ole Andresen, viste i går til at

Malt blant annet konkluderer med at det kompliserte forholdet til faren gjorde at drosjeeieren representerte en farsfigur for sjåføren, og at skuffelsen over drosjeeierens aggressive reaksjon etter kollisjonen kom frem i form av somatisering og fysiske symptomer.

Dermed er det ikke ulykken i seg selv, men blant annet drosjeeierens reaksjon og sinne etterpå, som førte til lammelser, forsøkte Andersen gjentatte ganger å få med seg Retterstøl på. Men han fastholdt at det var ulykken som hadde påført 34-åringen lidelsene.

Både Retterstøl og Nakken, som også forklarte seg i retten i går, var like skråsikre, og enige i at hovedspørsmålet er: Ville mannen kunne utvikle de samme symptomene og de samme lammelsene dersom ulykken ikke hadde skjedd?

– Det var ikke å forvente at han skulle det, svarte Nakken noe tvilsomt.

Og Retterstøl fulgte opp:– Vi er alle sårbare på hver vår måte. Og vi skal være svært varsomme med vår egen vurderingsevne både når det gjelder å diagnostisere og gi prognoser for fremtidig utvikling. Livet har lært meg at vi skal være forsiktige i å uttale oss skråsikkert i saker som dette, sa han.

I dag er det prosedyrer i saken, og i neste uke starter Høyesterett behandlingen av en ny nakkeslengsak. Også den omhandler psykiske reaksjoner etter kollisjon, og de to sakene kommer så opp til felles votering.

Sakset fra Aftenposten 12.02.01.

Vond barndom

En serie rettsreferater fra erstatningssaker i forbindelse med bilulykker og nakkeslengskader påkaller en viss forbauselse. Det er ubestridt at dette er vanskelige saker, og de blir ekstra vanskelige fordi det ikke er dokumentert noen årsakssammenheng mellom trafikkuhell og senere plager. Med «dokumentert» menes her en legevitenskapelig bevist sammenheng. På dette felt er kravene meget strenge. Når det ikke kan påvises

fysiske funn etter en skade, kan man heller ikke ugjendrivelig bevise at skaden er årsak til senere plager.

Så langt er det meste greit. Det som ikke er greit, er at mennesker som har en ulykkesforsikring og har vært utsatt for en ulykke, skal få hele sin livshistorie rullet opp av minst tre psykiatere før de eventuelt får noen penger. Det måtte da være greiere at forsikringsbransjen innfører en form for opplysningsplikt på forhånd. Dermed kan skilsmissebarn eller personer som er vokst opp i miljøer hvor det var en del fyll og/eller vold, siles fra med beskjed om at de ikke vil få noe utbetalt uansett.

Slik vil de unngå å betale til forsikringspoliser som bare vil påføre dem høye utgifter og langvarige påkjenninger gjennom utsiktsløse rettssaker.

Men det foreligger også en annen mulighet. Det er at man går videre langs den vei som professor Nils Retterstøl skisserte i en sakkyndig uttalelse i forrige uke. Her poengterte han hvor lite forskerne vet om senskader etter ulykker, spesielt etter nakkesleng, og hvor stort behovet er for mindre skråsikkerhet, mer kunnskap, og mer ydmykhet. Det kunne bringe fremskritt.

Leder i Aftenposten 12.02.01.

Centrum Homeopatiske Klinikker

Fridtjof Nansens Plass 6
0160 OSLO
Tlf. 22 42 44 06

CC Vest Homeopatiske Klinikker

Lilleakervn. 16
0283 OSLO
Tlf. 22 50 15 00 - Fax 22 50 93 55

Kina Akupunktur

Damsgårdsgt 167
5162 LAKSEVÅG
Tlf. 55 34 42 77 - Fax 56 51 29 35

Prinsippdom om nakkeslengskader i Høyesterett

Et trafikkoffer får i en høyesterettsdom drøyt to millioner kroner i erstatning for en lammelse uten noen fysisk forklaring.

En ny grense er trukket for slike nakkeslengsaker med avgjørelsen i Høyesterett fredag denne uken. To saker med temmelig likt sykdomsforløp ble prøvet samtidig. I begge sakene var Storebrand Skadeforsikring motpart. Den andre saken endte med tap for trafikkofferet fordi Høyesterett mener vedkommende allerede har fått nok erstatning.

Advokat Stein Chr. Hexeberg ved advokatkontoret Vogt & Wiig AS førte saken for mannen som får en erstatning på to millioner kroner etter å ha blitt lammet i hele venstre side. Han betegner dommen som et viktig skritt i riktig retning for trafikkskadede med psykisk lidelse.

– Høyesterett stadfester at psykiske lidelser har fullt erstatningsrettslig vern. Det er gledelig at en sårbar person vinner frem i rettsapparatet fordi det her er påvist en sammenheng mellom personligheten og trafikkulykken som et traume, konkluderer Hexeberg.

Årsakssammenheng

Skaden fikk trafikkofferet for drøyt ti år siden på jobb som drosjesjåfør i Kristiansand. Mannen som nå er 34 år gammel,

mistet kontrollen over bilen og kjørte i en fjellvegg. De fysiske skadene var små, men gradvis fikk han smerter, tåkesyn og søvnproblemer. Til slutt fik han også lammelser på den ene siden av kroppen i arm og ben. Ingen eksperter har funnet noen fysisk eller organisk forklaring på lammelsene.

Høyesterett viser til at denne typen skade er sjelden, men ser en årsakssammenheng mellom trafikkulykken og en psykisk lidelse.

«Etter min oppfatning kan ikke skaden falle utenfor det som må ansees som en adekvat følge av ulykken. De første sykdomssymptomene oppsto to dager etter ulykken, og etter dette skjedde det en gradvis forverring til venstre side ble lammet», skriver førstvoterende og knytter skaden direkte til ulykken.

Storebrand Skadeforsikring har anført at skadeforløpet kunne blitt annerledes hvis legene på et tidligere tidspunkt hadde stilt riktig diagnose. Høyesterett utelukker ikke at forsikringsselskapet har rett i den anførselen, men ser uansett at det er en kobling mellom lammelsen og ulykken.

«Det at det etter en trafikkulykke kan gå noe tid før det blir stilt riktig diagnose, er noe man må regne med», heter det i dommen.

Drosjesjåføren har gått fra seier til seier i rettsapparatet, mens det andre trafikkofferet, en nå 39 år gammel mann, vant delvis i byretten og tapte i lag-

mannsretten før han nå også fikk tomme- len ned i Høyesterett.

Overraskende resultat

Prosessfullmektig Einar I. Lohne som representerte det andre trafikkofferet, mener det er en rekke likheter mellom de to sakene. Han forstår ikke at Høyesterett ser bort fra det faktum at 39-åringen ti år etter ulykken fortsatt er lam i høyre arm.

– Jeg er derfor overrasket over at han ikke vant saken. Men vi var nok mer uheldig med de oppnevnte sakkyndige. Det er ofte tilfeldig hvilke spesialister som oppnevnes. Med andre sakkyndige kunne resultatet blitt annerledes. Det er et tankekors, sier Lohne, som viser til at Høyesterett legger betydelig vekt på sakkyndiges rapporter.

Ulykken skjedde på E6 ved Furuset i Oslo høsten 1990. Mannen var fører av en bil som ble påkjørt bakfra. Umiddelbart etterpå krysset mannen av på skademeldingsskjemaet for at han ikke hadde fått personskade. Fem dager etter ulykken fikk han lammelsen i høyre arm. Det er ikke påvist noen fysisk forklaring på skaden.

Mannen fikk først 250 000 kroner i erstatning, men krevde ytterligere 435 000 kroner. Høyesterett mener summen han først fikk utbetalt, er tilstrekkelig til å dekke skaden.

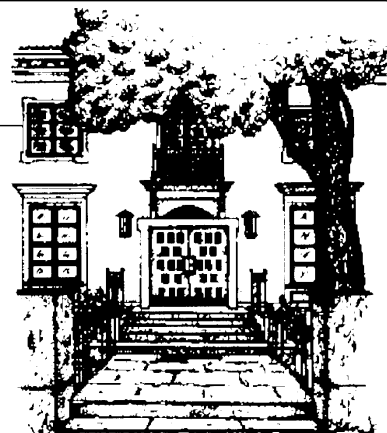
*Sakset fra Aftenposten 11.03.01
journalist Arild M. Jonassen.*

Utvalgt samarbeidspartner for LFN:

Advokatfirmaet Pedersen, Reier & Co as

Advokat Ronald Pedersen • Advokat Marte Reier • Advokat Stig Lunde
Advokatfullmektig Stein Olsvik • Advokatfullmektig Katrine Bjørnstad

Besøksadresse: Cort Adelersgate 8, 1515 Moss
Postadresse: Postboks 1064 Jeløy, 1510 Moss
Telefon: 69 27 85 00
Telefax: 69 27 85 10 – 69 27 85 14

Inger Laila lånte penger av bestemor for å gå til sak Slo Knockout på forsikringsgigant

Med et lån på 40.000 kroner fra sin bestemor gikk Inger Laila Eikeland(20) fra Haugesund til sak mot forsikringsgiganten Storebrand. Og vant.

I går trakk If skadeforsikring (tidligere Storebrand) en ankesak som skulle ha begynt i høyesterett førstkommande mandag.

– Det har vært en hard kamp. Jeg er kjempeglad, sier 20-åringen til Dagsavisen

Falsk trygghet

Innimellom alle intervjuene rakk hun å feire gårsdagens beslutning sammen med familie og venner. Hun trodde aldri på forsikringselskapets anbefalinger om et forlik.

– Nei jeg hadde jo rett til erstatning. Jeg trodde ikke på dem. Det hadde vært som å betale for forsikring, men ikke å forvente å få noe tilbake, ja rett og slett en falsk trygghet, mener hun. Saken er likevel ikke over. Nå må de diskutere erstatningssummens størrelse. Selv tror hun det blir 2–2,5 millioner.

– Da skal jeg kjøpe meg hus. Og bil, sier hun.

Som følge av ulykken har hun knapt vært på skolen de siste årene. Hun har store lærervansker, problemer med horkommelsen, har mistet luktesansen, hører dårlig og pådratt seg en liten hjerneskade.

Medvirket til farten

Skjebnekvelden var for snart fem år siden. I 160 kilometer i timen kjørte de festglade menneskene av veien. Da var Inger Laila 14 år, og satt i fanget på en annen person i passasjeretset. Inger Laila ble kastet gjennom frontruta. Hodeskaden hun fikk førte til at hun ble erklært 55 prosent medisinsk invalid. Den 36 år gamle sjåføren ble dømt for uaktsom kjøring. 14-åringen i passasjeretset var uten bilbelte. Dermed kom Storebrand som ulykkesbilen var forsikret hos, til at den unge jenta ikke hadde krav på erstatning. I motsetning til hva både byretten og lagmannsretten fant bevist, påsto nemlig forsikringsselskapet at 14-åringen aktivt hadde

Inger Laila synes det er godt med en fortrolig venn.

medvirket til den høye farten. Med 40.000 kroner fra en snill bestemor som sikkerhet for rettsomkostningene, gikk Inger Laila til sak mot Storebrand. Verken i byretten eller lagmannsretten fikk Storebrand medhold for at det skulle foretas noen avkorting av hennes erstatningskrav. Likevel valgte selskapet å gå videre med sitt krav til høyesterett.

Nådeløs kritikk

Advokat Christian Lundin har på kort tid hatt fire klienter som alle har måttet kjempe mot forsikringsgiganten. Han er nådeløs i sin kritikk av selskapet.

– De tar kundene seriøst, men det er en helt annen virkelighet. Etter min mening taler denne saken for seg selv: Her har de rett og slett prøvd seg overfor en skadet, ung person. Det er ille at Inger Laila har måttet bruke så mange ressurser. Denne saken hadde aldri blitt noe av uten bestemoren.

– Denne saken burde aldri vært ført for domstolene. Inger Laila burde på et mye tidligere tidspunkt fått den erstatning

hun har krav på, i stedet for å måtte gå flere unødvendige runder med Storebrand, understreker advokaten.

Mislyktes

Landsforeningen for trafikkskadde mener årsaken til at If trekker søksmålet er at de mislyktes med å presse den skadelidte.

– Det er frustrerende at det må gå så langt som til høyesterett før If gir seg. I etterpåklokskapens lys forsøker selskapet å hevde at den såkalte Finanger-saken sier så mye nytt. Det stemmer ikke, og det vises til at både herredsretten og lagmannsretten enstemmig kom fram til at det ikke var noe grunnlag for Ifs syn, heter det i en pressemelding fra Landsforeningen for trafikkskadde.

Sakset fra Dagsavisen 22. november 2000, journalist Philip Crabtree

Nakkeplager?

Bruk hodesett!

Din leverandør:
MILJØ & DATA TELECOM AS
Tlf.: 22 71 73 00 - www.miljodata.no

Kjære Dagbok!

Det er godt å ha deg. Du bevarer minnene for meg, visker dem ikke bort, - slik at jeg kan gå tilbake til deg for å huske, - for å minnes.

Du lar meg aldri være alene. Jeg kan betro deg min sorg og min smerte. Jeg kan gråte og le, med deg føler jeg meg trygg. Skulle jeg glemme noe, hjelper du meg til å huske. Vi finner en harmoni som gir meg styrke. Vi finner roen og med den kommer tanker og handling.

Du lot meg få bestemme når tiden var riktig til å gi uttrykk for mine tanker, følelser og handlinger.

Ord og tanker blir til slutt noe en formidler og når tingene stopper opp og jeg ikke klarer å minnes, kan jeg komme tilbake når jeg er klar for det.

Dagbok - du lot meg få bruke den tid jeg behøvde.

Takk for samarbeidet. Takk for tanker, følelser, smerte og gråt vi delte, og som ble hos deg.

Dette har blitt min terapi, - en del av meg.

Jeg har ikke vært alene i den tunge tiden etter min datters ulykke.

Vigdis Eikeland

Sammendrag av erfaringer

Så mange erfaringer og opplevelser vi kunne ha vært foruten. Livet før og etter en bilulykke er som å leve i to forskjellige verdener.

Du blir en liten ubetydelig brikke i systemet.

Du må brette ut ditt følelsesliv og finne ut av vanskelighetene selv.

Du må finne svarene selv - hvis de lar seg finne?

Du må sloss for din rett - for rettferdighet.

Du må sloss for rettferdighet - for verdighet, samtidig må du bære den smerte som ble påført deg.

Du skal tappes for krefter og energi samtidig som du skal godta at livskvaliteten blir dårligere.

Du må være din egen støttespiller og detektiv, måtte til enhver tid forklare og forsvare deg.

Du må ha troen på det du gjør.

Du bør ha en pengesekk for å få anledning til å fremme din rett og for rettferdighet.

Vel blåst etter en tøff og vanskelig tid. Inger Laila og moren Vigdis kan endelig slappe av.

Du må godta å springe fra kontor til kontor, forklare deg - blottlegge deg - bli avvist.

Du må godta uansett den sorgen, den smerten, de «spark» som blir påført deg.

Du må godta all uvitenhet blant såkalte fagfolk, de såkalte lærde menn og kvinner.

Samtidig som du må godta den makt de «utøver» i forholdet til deg som pasient.

Du må godta at forsikringsselskapene fraskriver seg sitt ansvar.

Du må godta å betale din forsikring, samtidig som du må godta at du ikke får noen støtte når ulykken skjer. Forvent deg ikke rettferdighet - men det motsatte.

Du må godta at forsikringsselskapet tapper deg for krefter og nærmest forventer at du skal gi opp eller gi etter.

Du må godta at du føler deg umyndiggjort i forholdet til den store sterke.

Du må godta den smerten som påføres deg i ulykken, samtidig må du godta at forsikringsselskapet påfører deg enda mere smerte.

Du må godta å gå igjennom den ene rettssaken etter den andre uansett hvor lang tid det tar.

Hvordan skal en skadet person klare dette alene? En klarer ikke det.

En trenger mange gode støttespillere.

Du MÅ ha en advokat som jobber for deg. Som kan faget sitt og vet hva han skal gjøre. Men advokathjelp koster. Vi er heldige som har en farmor som støttet oss økonomisk. Det var et sjokk for oss at

penger skulle være avgjørende for om vi skulle ha anledning til å gå videre med vår sak.

Mange liker å si at det meste er så flott og bra her i Norge, men sannheten er at Norge er et u-land i forholdet til tilrettelegging, støtteordninger, retts hjelp eller fagpersoner som snakker for og støtter den skadde og den skaddes familie.

Hvor er de personer som sitter med muligheten til å endre på dette.

Hvor er det «organ» som ser på forsikringsselskapenes oppførsel, den manglende respekt for den skadde. Som ser på at forsikringsselskapet går rett frem, holder seg til fakta og sannheten.

At de ikke har anledning til å uthale saken og at de gir den skadde et rettferdig oppgjør.

Utmattelsestaktikken er skammelig!

Heldigvis har vi noen foreninger som sitter inne med en masse kunnskap og erfaringer.

Som gir råd og veiledning, og som er der når en trenger trøst og hjelp.

Takk Gud, for alle de frivillige som jobber innen dette området.

Uten dem ville mange ikke ha klart alle år med manglende velvilje og støtte i forsikrings- og helse Norge.

Sammen blir vi sterke og gir hverandre styrke til å leve videre i det nye livet med de plager, problemer og begrensninger ulykken har gitt oss.

Vigdis Eikeland

Lev livet levende

Hva om det var sant – alt som en drømmer om kommer til å gå i oppfyllelse...

En bekjent av meg åpnet esken som han hadde hentet på sin kones kontor. Innholdet var pakket inn i silkepapir. «Det her sa han, det er ingen vanlig pakke, det er undertøy». Han kastet papiret og tittet på det eksklusive undertøyet. «Hun kjøpte det første gangen vi var i New York for åtte eller ni år siden. Hun brukte det aldri, hun skulle spare det til et spesielt tilfelle». Jeg tror dette er et spesielt tilfelle, han gikk frem til sengen og la det sammen med de andre klærne hun skulle ha på seg i sin begravelse.

Konen hans hadde akkurat gått bort. Han snudde seg mot meg å sa: «Spar ingenting til et spesielt tilfelle, hver dag er et spesielt tilfelle». Jeg tenker fortsatt på disse ordene, de har forandret livet mitt.

Nå leser jeg mer og vasker mindre. Jeg setter meg på terrassen og ser på landskapet, uten å tenke på ugresset i hagen. Jeg bruker mer tid på familie og venner, og mindre tid på jobben.

Jeg har forstått at livet er en enhet av erfaring og nytte, og ikke som et overlevels kurs. Jeg sparer ingenting lenger. Jeg bruker krystallglassene hver dag. Jeg tar på meg min nye jakke når jeg skal til butikken, om jeg har lyst. Jeg sparer ikke bruken av min nye parfyme, for spesielle fester, jeg bruker den hver gang jeg har lyst.

Uttrykket «En dag» og «En av de dagene», holder på å forsvinne ut av ordforrådet mitt. Om det er verdt å se, høre eller gjøre det, vil jeg se det, høre det eller gjøre det NÅ.

Jeg er ikke sikker på hva min venns kone hadde gjort om hun visste at hun ikke skulle være her i morgen, som vi alle tar for gitt. Jeg tror hun hadde kontaktet familien og sine nærmeste ven-

ner. Hun hadde kanskje ringt noen gamle venner for å be om unnskyldning og gjort opp for noe gammelt bråk. Jeg tror også hun hadde gått ut for å spise kinamat, for det var hennes favoritt.

Det er de ugjorte småtingene som uroer meg, om jeg visste min tid var bestemt. Det uroer meg at jeg sluttet å besøke gode venner, som jeg en dag «skulle ta kontakt med». Det uroer meg at jeg ikke skriver de brev jeg skulle skrive «en dag». Det uroer meg og gjør meg litt trist at jeg ikke har sagt til mine foreldre, søsken, eller barn, ofte nok hvor glad jeg er i dem.

Nå forsøker jeg på å ikke forsinke, holde tilbake eller spare på noe som kunne berike våre liv med latter og glede. Og hver dag sier jeg til meg selv at «I dag er en spesiell dag». Hver dag, time og minutt er spesiell.

Else Nicolaysen

Bruker du vettet bak rattet, kan du vinne en bil

Blir du medlem av Bilist 2000 vil du være med i trekningen av biler, dekksett, batterier og mye annet verdifullt i månedene framover. Det koster deg ikke annet enn å ha respekt for fartsgrensene, kjøre med bilbelte og bruke sunn fornuft. Bare i fjor ble 305 mennesker drept og flere enn 11 000 skadet i trafikkuyllykker her i landet. Derfor går nå myndighetene, organisasjonene, næringslivet og media sammen om den største aksjonen noensinne for å få ned disse meningsløse ulykkestallene. Bli med i denne folkebevegelsen for mer vett og færre ulykker på veiene våre. Kjør innom en Statoil- eller Esso-stasjon allerede i dag og få tak i en folder – eller meld deg inn i Bilist 2000 på: www.bilist2000.no. Det står blant annet sju flunkende nye biler og venter på sine vinnere. Du kan bli en av de heldige, så meld deg inn nå!

**FORNUFT SKAL
BELØNNES**

Evys Fotklinikk

Holmedalen 7 - Folkets Hus
5300 KLEPPESTØ
Tlf. 56 14 17 10

Norsk Forening For Klassisk Akupunktur

NFKA - St.olavsg. 12
0165 OSLO
Tlf. 22 98 81 40 - Fax 22 36 18 53

Bunes Fisk AS

Hopen
8050 TVERLANDET
Tlf. 75 53 20 44 - Fax 76 13 14 66

AKU - Medisin

Gutenbergv. 13
5035 BERGEN
Tlf. 55 36 83 18

Trafikkofre uten erstatning – rettspraksis på gale veier

Retten finner stadig oftere at personskader ved bilulykker er upåregnelige, og nekter dermed å tilkjenne skadelidte erstatning. – Avgjørelser som medfører økonomisk ruin for skadelidte. Slike avgjørelser synes å være i strid med lovgivers hensikt.

En forutsetning for å få erstatning er at det finnes en årsakssammenheng mellom en hendelse, som noen er ansvarlig for, og skaden. Der en hendelsesrekke blir for lang og tilfeldighetene for mange mellom hendelsen og skaden kan retten finne at det ikke er tilstrekkelig årsakssammenheng.

Har en person forårsaket en skade ved klanderverdig handling, vil spørsmålet om skadefølgen var påregnelig for den skyldige normalt være sentral i bedømmelsen av om skadevolderen bør holdes økonomisk ansvarlig. Dette er det alminnelig enighet om. Nå dukker imidlertid stadig oftere begrepet påregnelig opp i bilerstatningssaker hvor motparten er et forsikringsselskap. Forsikringsselskaper holdes ene og alene ansvarlig fordi det er forsikringsplikt og objektivt ansvar uten spørsmål om skyld.

Begrepet påregnelig går på fremtiden og på hva man kan forutse blir følgen av en hendelse eller handling – altså forventet årsakssammenheng. Når noen derfor snakker om liten påregnelighet bør det bety at man vanskelig kunne forutse skaden.

Høyesterett har tatt i bruk begrepet påregnelig/upåregnelig på en annen måte; En måte som strider mot begrepets egentlige meningsinnhold. Retten har skapt en slags etterpåklokskaplig påregnelighet i lys av skaden som faktisk har skjedd. Prof. Nils Nygaard kaller dette «årsaksperspektivet» i sin bok «Skade og Ansvar». Dette er noe selv jurister har problemer med å forstå.

Høyesterett bruker begrepet påregnelig/upåregnelig i forbindelse med skadefølger som ingen kunne forutse. Forhold ingen hverken hadde grunn til å tenke på, eller faktisk hadde tenkt på.

Vi må fastslå at rettspraksis har akseptert et krav om påregnelighet – i tillegg til

årsakssammenheng – for å gi dom for erstatning. Kravet er et rent domstolsprodukt. Det står intet i loven om at skadefølgen skal være påregnelig.

Med titusner av bilskader hvert år vil en del av følgene være langt utenfor det som noe normalt menneske kan forutse eller forvente. Dette selv om årsakssammenheng er sikker. Med de enorme skadetall er det i bilerstatningssaker at kravet om påregnelighet oftest kommer opp. Idag er det nesten et unntak hvis forsikringsselskapet ikke påstår at skaden var upåregnelig når det nekter å betale erstatning.

Det synes som Høyesterett har laget en slags sikkerhetsventil for forsikringsselskaper slik at de skal slippe å dekke skadelidtes skade hvis skaden er av en type som sjelden oppstår, eller sjelden blir så omfattende som den faktisk ble. Formuleringen i en fersk høyesterettsdom fra 17. mars 2000 setter spørsmålet på spissen.

Retten svarte nei på spørsmålet om skaden hadde kommet om hendelsen tenkes bort – som også er det tradisjonelle kravet om årsakssammenheng i erstatningsretten. Men overraskende sies det deretter at følgene var så fjerne og avledede – «at det ikke er rimelig å pålegge forsikringsselskapet erstatningsansvar»! Sitat: «...men konklusjonen om at påkjørselen var en nødvendig betingelse for at de varige helseplager er oppstått, er ikke alene tilstrekkelige til at det foreligger en ansvarsbetingende årsakssammenheng. Det er også et krav om at de skader som oppstår som følge av den utløsende årsak, ikke fremstår som for upåregnelige og fjerne.» (min uth.)

I denne saken var de to medisinske sakkyndige uenige, og svært usikre, i sine uttalelser om resultatet av denne, en minimal, kollisjon. Nærliggende og logisk hadde det vært om Høyesterett hadde funnet manglende årsakssammenheng som grunnlag for å nekte erstatning.

Man kan undres om rettens virkelige hensikt med avgjørelsen var å forhindre senere saker ved ubetydelige kollisjoner. Problemet på sikt er at denne dom fremfø-

Advokat og
Siviløkonom
Tor A.
Fusdahl

rer et resonnement som er meget uheldig. Dommen øker usikkerheten mht hva som er gjeldende rett i bilskadesaker. Den økonomiske risiko øker for en skadelidt som søker erstatning fra de sterke forsikringsselskaper.

Dommen synes også i direkte strid med Stortingets grunnleggende hensikt med det objektive ansvar ved bilskader og kravet om ansvarsforsikring for biler.

Stortinget har historisk utviklet lovgivningen om bilansvar meget rasjonelt.

Norge hadde omkring 1900 utviklet teorien om objektivt ansvar for «farlig bedrift». Teorien er en grunnpilar i erstatningsretten og går ut på at når noen driver en virksomhet som er farlig for omgivelsene – så skal virksomheten erstatte de skader den gjør. Dette uansett skyld. «Farlige bedrifter» skal dekke alle skader som kommer fra virksomheten.

Den fornuftige bedriftseier tegner da en ansvarsforsikring som gjør alle skader til en driftskostnad. Systemet gir god motivasjon til forbedret sikkerhet. Effekten gagnar samfunnet.

Da bilene kom i bruk ble de snart ansett som «farlig bedrift» og Norge fikk i 1912 den første lov i verden om bileierens objektivt ansvar for skader. I 1930-årene fant man at objektivt ansvar for bileier ikke var tilstrekkelig, for hadde ikke eieren penger hjalp objektivt ansvar lite. I 1936 kom ideen om forsikringsplikt for biler. Skadekostnadene ble da en vanlig driftskostnad ved bruk av bil.

Dette er tankegangen som så ble innarbeidet av Stortinget i loven; – la bileierne betale de kostnader bilbruken fører til – administrert ved forsikring som fordelingsordning.

Nå når alle har bil har systemet en sentral betydning i dagens samfunn. (Skadede og drepte i 1999: 11.764.)

Betydning for bileiere, forsikringsselskaper og skadelidte

Stortingets hensikt med kravet om forsikring for objektivt bilansvar er klar. Forsikringsselskapenes sentrale oppgave er å administrere en lovpålagt fordelingsmekanisme for skadekostnadene ved bruken av bil. Selskapene skal dekke skadelidtes tap i sin helhet, og ved statistiske metoder fordele kostnaden på alle bileiere.

Med over 10.000 skadelidte pr år – må man forvente skadevirkninger på mange forskjellige måter, også noen hinsides det som noe normalt menneske kunne «påregne» på forhånd. At de sjeldne «upåregnelige» skader ikke skal bli erstattet synes ubegrunnet og i strid med lovgivers hensikt. Det synes ikke som det kan gis noen logisk begrunnelse for et selvstendig påregnelighetsbegrep i erstatningsretten når objektivt ansvar er kombinert med forsikringsplikt.

(Stortinget har bemerket innen den nyere lovgivningen om legemiddelansvar at sjeldne skader skal erstattes.)

Bilskadetyper hvor problemet oftest dukker opp er nakkeslengskader – «whiplash».

Retten vil alltid oppnevne en eller flere medisinske sakkyndige i slike saker. Disse uttaler seg friskt om hvorvidt det foreligger medisinsk invaliditet og om det er årsakssammenheng med kollisjonen. Det er laget enkle tabellverk med uførhetsprosjenter for hvilke skader som «burde» følge etter bestemte enkle kriterier som f.eks. brudd i nakkehvirvler, som sakkyndige og domstolene har funnet praktisk.

Av og til får vi nakkeslengskader hvor årsakssammenhengen til bilbruk er sikker, men hvor legene ikke kan forklare skadens størrelse eller skademekanismen. Ofte har ikke legene «fotograferbare» kriterier ved de skader som har kommet via nakken og som kan være både alvorlige og varige. Skadene kalles «bløtdelsskader» fordi skaden ikke synes på røntgenbilder av det «harde» skjelett.

Sakkyndige vet lite om hva som har skjedd med det «menneskelige EDB-system» og anvender så tabellverkets prosenttall ukritisk – hvis de ikke er ærlige og medgir at kunnskapen ikke strekker til.

Retten har da i enkelte tilfeller simpelthen konkludert med at en bestemt hendelse – kombinert med en sikker årsakssammenheng – burde ha gitt en bestemt skadefølge. Når den virkelige skade er anderledes enn teorien har retten sluttet at den virkelige skade ikke skal erstattes med begrunnelser som; «upåregnelig» eller «fjern».

Her kan man hevde at Høyesterett har begynt å dømme i strid med lovens klare hensikt og den alminnelige rettsbevissthet. Høyesteretts dommer påvirker umiddelbart de lavere retter; Det foreligger dommer i

by- og lagmannsretter som tyder på at enkelte dommere delvis misforstår og stadig strekker anvendelsesområdet for dette påregnelighetsbegrepet i bilerstatningssaker.

Lovgivers hensikt, og logikken bak lovgivningen, bør tilsi at når en fysisk årsakssammenheng til bilbruken er klar – må det være irrelevant hvordan skaden er påført – eller hvordan skademekanismen innen en personlig fysikk har fungert. Det er ikke, og har aldri vært, noe krav fra lovgiver om at skademekanismen skal måtte forklares så lenge resultatet er kjent. Derimot har systemet søkt å sikre at all bilskade blir erstattet av midler fra virksomheten.

Skaden for en skadelidt er like alvorlig om en skade er sjelden. Og da slike spesielle skadefølger er sjeldne vil full erstatning ikke ha noen praktisk betydning for kostnadsnivået ved bilforsikring.

Det kan vel sikkert konkluderes at hvis ikke Høyesterett selv i nye dommer korrigerer det inntrykk som er skapt ved senere avgjørelser er det et tvingende behov for at Stortinget korrigerer og klargjør loven.

●

LA KO BE Bryggen Hjørtegården - P.B.520 5003 BERGEN Tlf. 55 32 14 20
Bystasjonen Fotklinikk Strømg.8 - 4 etg. 5015 BERGEN Tlf. 55 32 96 50 - Fax 55 32 96 51
Arken Fotklinikk Åsane Senter 50, Gml. Politi Baraken, 5116 ULSET Tlf. 55 19 27 70
Fotterapeuten Valkendorfsq. 2 c, inng. Helsebutikken 5012 BERGEN Tlf. 55 23 01 05
Babykos AS Øvre Kråkenes 49 5826 MINDE Tlf. 55 2 60 90 - Fax 55 1255 72
Bergen Beauty Clinic, Galleriet Torgallm. 6 5014 BERGEN Tlf. 55 96 08 55

Utvalgt samarbeidspartner for LFN:

ADVOKATENE

Eva Drageset & Siren Preto ANS

MEDLEMMER AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

ERSTATNINGSRETT

- PERSONSKADE
- TRAFIKKSKADE
- YRKESKADE
- PASIENTSKADE
- FORSIKRINGSRETT
- ARBEIDSRETT
- ARVE-/FAMILIERETT
- BOLIG OG EIENDOMSRETT
- BARNERETT/-VERN
- ALMINNELIG PRAKSIS

Telefon: 55 90 85 80

Telefax: 55 90 85 81

Kroepeliengården, Strandgaten 18, 5013 Bergen
 Advokatfullmektig Camilla Bredrup

Gjensidiges hovedlege oppsøkte spesialist i nakkesleng-sak

Ville påvirke sakkyndig

Gjensidiges hovedlege Bengt-Lasse Lund, møtte personlig opp hos sakkyndig i en nakkeslengsak. Selskapet var ikke fornøyd med erklæringen hans. I dag starter rettssaken.

Bøyer av

Sakkyndige i erstatningssaker blir ofte utsatt for påvirkning fra forsikringsselskapene, som vil ha dem til å endre de sakkyndige erklæringene i sin favør. Aftenposten kjenner til minst to tilfeller der de sakkyndige legene har endret sin uttalelse etter påvirkning fra Gjensidige. I den tredje saken fastholdt legespesialisten sin opprinnelige konklusjon. I stedet ble Gjensidiges fremferd spesielt trukket frem og påpekt i erklæringen til retten. Erstatningssaken, som en 54 år gammel mann fra Vest-Oppland har anlagt mot selskapet starter i Oslo byrett i dag.

Påkjørt bakfra

Mannen ble skadet da bilen han kjørte ble påkjørt bakfra i desember 1991. Han arbeidet den gang som selvstendig næringsdrivende og agent for et forsikringsselskap, og til tross for økende smerter og plager klarte han og holde seg mer eller mindre gående i jobb frem til 1993. Da ble han sykemeldt og har siden 1995 vært 100 prosent uføretrygdet. Etter dette tok 54 åringen kontakt med advokat Dag Oppegaard på Gjøvik, og forberedte et erstatningskrav mot Gjensidige. Gjensidige ville ifølge vanlig rutine, innhente en spesialisterklæring før de tok stilling til saken. Selskapet henviste mannen til Helse og idrettsklinikken på

Gjøvik- som har en avtale om å bistå med spesialistuttalelser i personskadesaker. Her ble 54 åringen undersøkt av nevrolog Geir Risberg, overlege ved Oppland sentralsykehus. Risberg, ble bedt om å avgi en spesialisterklæring til selskapet. Risberg konkluderte med at mannen var påført omfattende skader i både nakke og hode i ulykken, og fastsatte medisinsk invaliditet til 55 prosent. Men nevrologens uttalelser falt ikke i god jord hos Gjensidige. I september samme år skriver derfor selskapets skadekonsulent et brev til Risberg, hvor han ber nevrologen om å se nærmere på saken og komme tilbake med en tilleggserklæring. Selskapet fremholder at kollisjonskreftene i sammenstøtet var minimale, og skadekonsulenten skriver blant annet at han «synes det er vanskelig å forstå at dette skulle medføre en slik skadestatus». En stund senere tropper Gjensidiges hovedlege, Bengt-Lasse Lund personlig opp i klinikken på Gjøvik. Han ber om et møte med Risberg. Ifølge Risbergs anmerkninger i sakkyndighetserklæringen til Oslo byrett, ville Lund diskutere både 54 åringens sak og en annen erstatningssak hvor selskapet også var uenig i spesialisterklæringen hans.

«Jeg tilkjennegav min klare holdning til forespørsler fra en av partene om endring av konklusjoner på spesialisterklæringer. Jeg kan i prinsippet ikke forsvare dette, på ett unntak, der det er tilkommet nye opplysninger som med sikkerhet endrer grunnlaget for vurderingen», skriver Risberg.

Faglig uenighet

Bengt-Lasse Lund avviser overfor Aftenposten at det forelå noe som helst press fra Gjensidige. Han viser til at Risberg på det tidspunkt ennå ikke var oppnevnt av retten, og at det heller ikke var tatt ut stevning.

– Vi må, som leger få lov til å uttrykke faglig uenighet med de spesialistene som uttaler seg i disse sakene. Vi ser dette som en helt grei sak. Alle selskapene kontakter spesialistene som undersøker de skadelidte. Dette gjør vi i mange saker i løpet av et år sier han.

– Men du måtte vel regne med at dette var en sak som kunne komme opp for domstolen?

– Nei det kunne jeg ikke. Mange av disse sakene løser seg når vi har fått snakket sammen sier Bengt-Lasse Lund

Ble ikke informert

Den skadelidte mannen og han advokat ble ikke informert om møtet Bengt-Lasse Lund hadde med den sakkyndige spesialisten. Advokat Dag Oppegaard sier at hans klient regnet med saken som avgjort da Risbergs første erklæring forelå sommeren 1997.

– Han gikk og ventet på at selskapet skulle avslutte saken og betale ut erstatningsbeløpet, da Risbergs tilleggserklæring ble lagt frem i august 1998. Først da ble vi kjent med at Gjensidige hadde oppsøkt Risberg for å få ham til å endre erklæringen, og tok ut stevning mot selskapet, sier Oppegaard.

*Sakset fra Aftenposten
27.11.00 May-Britt Brøyn*

Økokraft

Jernbanegt.4
2821 GJØVIK
Tlf. 61 13 48 00 - Fax 61 13 48 01

Veterinærtjenesten For Havbruk AS

Havngt. 19B
8400 SORTLAND
Tlf. 76 12 36 11 - Fax 76 12 74 46

Eidsfjord Sjøfarm

Postboks 84
8401 SORTLAND
Tlf. 76 11 03 30 - Fax 76 11 03 40

Mathisen Auto AS

8063 VÆRØY
Tlf. 76 05 19 00

Storetveit Autosalg

Storetveitveien 58
5067 BERGEN
Tlf. 55 27 17 35 - Fax 55 36 10 01

Algaard Åsane

Liamyrene 3
5132 NYBORG
Tlf. 55 18 83 00 - Fax 55 19 38 77

Auto 1923 AS

Krokattjønnveien 11
5147 FYLLINGSDALEN
Tlf. 55 15 55 00 - Fax 55 15 55 05

Harald Alex Eftf. Rolf Berg

Sopnes
9541 LANGFJORDBOTN
Tlf. 78 43 28 08

Kristines Clinique

Ture Nermansvei 7
5143 FYLLINGSDALEN
Tlf. 55 16 58 50

Kan begynne å leve resten av livet nå

Han har fått rekorderstatning for nakkesleng, men klarer ennå ikke å glede seg. Sjøkket etter møtet med forsikringsselskapene sitter fortsatt i kroppen.

Gratulasjoner pr, telefon strømmer på til 46-åringen fra Asker som nå får rekorderstatning for nakkeslengskader. Etter Aftenpostens oppslag torsdag ringer gamle venner og kolleger i oljebransjen for å gratulere. Endelig overstått! Er du ikke glad?

Nei, Jeg klarer ikke å glede meg ennå. Veien frem har vært alt for tøff. Men kanskje kan jeg nå begynne «Å leve resten av livet», sier 46-åringen.

Historien hans er like oppsiktsvekkende som den er smertefull. Den tidligere oljemegleren insisterer på å være anonym, men vil gjerne dele sine erfaringer med Aftenpostens lesere.

Jeg trodde jeg var forberedt, men kunne ikke i min vildeste fantasi forestille meg hvilke midler forsikringsselskapene tar i bruk for å forhindre at deres egne kunder får den erstatning de har krav på. De kaster blått i øynene på deg når de skal selge forsikring. Og de forsøker å rive deg i stykker når det kommer til erstatningsutbetaling, sier Asker-mannen opprørt.

Han hadde «flaks» da han kjørte ut av veien den kalde vinterdagen i 1990. Bilen gikk flere meter nedover en skråning før den crashet mot et tre, bare et par meter fra jernbaneskinne.

De første månedene etter ulykken klarte han å kroke seg på jobb, bl.a. ved hjelp av sterke smertestillende tabletter og en ukuelig jernvilje. I begynnelsen møtte han også velvilje hos forsikringsselskapet: Aktiv dekket jevnlig regninger hos leger og fysioterapeut og utbetalte flere akontobeløp.

Jeg ble oppfordret til «å stå på» av Aktiv skadesjef. Det gikk så mye bedre med dem som ikke ga opp, fortalte han. Siden ble akkurat dette brukt mot meg. Selskapet sa til og med opp bilforsikringen min – til tross for at forsikringsklagenemnden gikk i mot dette.

Under røntgenundersøkelse på Lillestrøm sykehus i 1991 ble situasjonen dramatisk forverret. Han besvimte og våknet lam fra halsen og ned. Lammelsene i bena vedvarte, mange og lange sykehusopphold fulgte de nærmeste årene. Etter dette kom han aldri tilbake i jobb. Som oljemegler

hadde han tjent penger, men satt også med en gjeld på 3 millioner kroner på bolig og hytter. Nå gikk han dramatisk ned i inntekt, det var umulig å betjene gjelden. Selskapet begynte å innse at det kunne bli snakk om en større erstatning og engasjerte et eksternt advokatfirma. Etter dette måtte jeg gå rettens vei for å få akontobeløp til løpende utgifter, sier 46-åringen.

Selskapet innhentet også en spesialisterklæring fra en nevrolog. Erklæringen konkluderte med 15 prosent medisinsk og 20 prosent ervervsmessig invaliditet, og Aktiv betalte så ut erstatning i henhold til denne. Men oljemegleren fremholdt at erklæringen inneholdt flere feil og protesterte mot den lave invaliditetsgraden.

I mars 1993 tok han ut stevning mot selskapene. I samme øyeblikk opphørte all hjelp. Nå startet også kampen om sakkyndige og forberedelse til rettsaken. Nye undersøkelser, nye bevis å forsvare seg mot, presset på selv å fremskaffe dokumentasjon – for som skadelidt var det han som satt med bevisbyrden. Etter hvert begynte påstandene å dukke opp: Om forsøk på forsikringssvik, om at han simulerte lammelse. Asker-mannens advokat, Ola Strømsmoen, beskrev situasjonen slik i et prosesskrift da Aktiv sist anket saken til Høyesterett: «I tillegg til dette har han gjennom mange år blitt beskyldt for simulering og forsikringssvik, representanter for Aktiv har gitt seg ut for å være hans advokat i forbindelse med innsamling av opplysninger, han har blitt ulovlig videofilmet og fotografert av sine nærmeste naboer til bruk for Aktiv. Det er derfor på tide at Høyesterett markerer en holdning til dette.»

Asker-mannen nådde ikke frem i byretten. – Advokaten jeg hadde den gang var faktisk for seriøs og ikke godt nok forberedt på det kyniske spillet som foregår i disse sakene, forklarer 46-åringen.

Men rettshjelpsdekning i forsikringen på 80 000 kroner var for lenge brukt opp. Hva skulle han gjøre? Huset og hyttene han eier reddet ham. Gjennom disse eendommene kunne han stille garanti for å få en ny advokat til å føre saken videre. – Tenk hvor mange skadelidte som må gi

opp underveis – fordi de er uføre og ikke har penger, sier han. Allerede før saken kom opp for byretten, startet striden rundt de sakkyndige. Nevrologen Håkon Lie og den svenske whiplash-eksperten Gunilla Bring ved universitetssykehuset i Umeå var oppnevnt. Deres konklusjoner sto i sterk konflikt. – Undersøkelsen hos Lie varte i 20 minutter. Jeg tilbragte tre døgn med en hel rekke undersøkelser i Umeå.

Ut fra røntgenbilder jeg hadde tatt med, konkluderte de der med at jeg trolig hadde hatt brudd i nakken. Da Lie ble kjent med dette, ville han plutselig se røntgenbildene – tidligere hadde han overhodet ikke vært interessert i disse. Han fikk bildene oversendt, kvittering fra budfirmaet ble fremlagt i retten. Men bildene er sporløst borte, og Lie nekter for noen gang å ha sett dem, forteller 46-åringen.

Da saken var oppe for byretten, stilte plutselig en nabo av mannen som Aktivs vitne på at 46-åringen var fullt bevegelig og i stand til å måke snø. I lagmannsretten stilte den samme naboen med fotografier og video som skulle dokumentere dette. – Naboen min har altså fotografert meg i skjul. Hun har vært inne i hagen min og filmet gress og busker, som bevis på at jeg både var i stand til å klippe hekk og måke snø. Men hun fortalte ikke hvilken hjelp jeg hadde fått, eller hvordan jeg ligger rett ut i smerte etter å ha gjort de enkleste småting. Alt dette er skjedd på oppdrag fra forsikringsselskapet og dets advokatfirma. De nekter seg ingen ting, sier han oppgitt.

Som oljemegler hadde han god inntekt da ulykken skjedde. Det har slått ut i den store erstatningssummen. Nå venter han på at over 6 millioner kroner skal komme inn på kontoen. Kanskje kan han snart begynne å se fremover?

Jeg har gjort alt som står i min makt for å bli bedre og mer selvhjulpent. Men uansett om du ligger rett ut, eller forsøker å trene deg opp – alt blir brukt mot deg. Det er nesten det mest komiske i hele saken sier 46-åringen.

*Sakset fra Aftenposten 28.10.00
May-Britt Brøyn*

LFN - Buskerud Lag

*Fra venstre:
Bjørg Schjølberg, Solveig
Moen, Anne Marie Borgan
og Liv Krüger.
Vigdis Utrimark og Tove
Fuglerud var ikke tilstede
da bildet ble tatt.*

Første møte i interimsstyret Buskerud Lag ble avholdt 30.01.96 i lokalene til NHF avd. Buskerud. De første møtene ble avholdt i disse lokalene. Vi fikk god start-hjelp av LFN og NHF-Buskerud.

På årsmøte i 1997 fikk laget valgt et styre.

I 1997 startet laget også opp med sosialt samvær. Sammenkomstene ble holdt hjemme hos leder og nestleder. Oppmøtet var dårlig, det var stort sett styremedlemmene som møtte opp. Vi gjentok dette innværende år med samme resultat. Laget sendte ut spørreskjemaer til medlemmene i 1998, med spørsmål om hva medlemmene ønsket av oss, og vi fikk tilbakemeldinger om at medlemmene våre ønsket sosialt samvær og infomøter.

Laget har i hovedsak avholdt infomøter. Siden oppstart har vi avholdt ca. 4 infomøter hvert år. Av temaer har vi hatt bl.a.: Erstatningsrett, trygd, synsproblemer, behandling og fysioterapi. Erstat-

ningsrett og trygd/trygderett har vi hatt gjentatte ganger. De fleste av møtene har vært holdt på Folkets Hus. Vi har også hatt infomøter i Hønefoss, Kongsberg, Hokksund og Mjøndalen. Størst oppmøte har vi imidlertid hatt i Drammen.

Det siste året har oppmøtet vært for dårlig og styret har nå besluttet å begrense slike møter i en periode, for i stedet å bruke mer tid på telefonkontakt med medlemmene og i noen grad også oppsøkende virksomhet.

Foruten info-møter og sosialt samvær har laget siden oppstart vært med på en trafikkaksjon på Bragernes Torg i Drammen, vi har vært på besøk og omvisning på hjelpemiddelsentralen i Buskerud. Styrets medlemmer har deltatt på kurs i regi av NHF, på høstkonferanser i regi av NHF Buskerud, samt på årsmøter. Vi har også hatt representanter med på likemannskurs med NHF-Buskerud. Det har vært avholdt 2 fellesmøter med

alle lag og foreninger i NHF-Buskerud.

Solveig Moen, styremedlem i Buskerud Lag har også sittet i likemannsutvalget for NHF Buskerud.

I 1996/97 gjennomgikk interimsstyret medlemmer NHFs organisasjonskurs.

Styremøter har vært avholdt hjemme hos styrets medlemmer etter behov.

Laget har hatt loppemarked, vært bingoavakter og solgt lodd for å få inntekter til laget.

Pr. dato er økonomien god, idet vi nå har fått tilskudd fra Drammen og Lier kommuner, i tillegg til andre inntekter.

I lagets styre for år 2000 sitter følgende personer:

Liv Krüger, leder og sekretær
Bjørg Schjølberg, nestleder og kasserer
Solveig Moen, studieleder
Tove Fuglerud, styremedlem
Vigdis Utrimark, styremedlem
Anne Marie Borgan, varamedlem

Grand Hotel Terminus

Zander Kaaesgt 6
5018 BERGEN
Tlf. 55 21 25 00 - Fax 55 21 25 01

Klinikk For Klinisk Homøopati

Marken 19
5017 BERGEN
Tlf. 55 32 33 50

Stord Barnesikring AS

Osen 2 - P.B 424
5403 STORD
Tlf. 53 41 12 44 - Fax 53 41 21 55

Ellipse Klinikken

Strandgaten 3
5013 BERGEN
Tlf. 55 32 80 98 - Fax 55 32 80 99

Nordås Zoo (logo) Hellemann Dyresenter AS

Nordåsdaalen 26 - 5235 RÅDAL
Tlf. 55 10 59 20 - Fax 55 10 59 19

Sparebank 1 Nord-Norge

9481 HARSTAD
Tlf. 77 01 30 00

Færre kontroller – flere ulykker

Mens Oslo-politiet har satset mindre på store kontroller og mer på generell trafikkovervåkning har ulykkestallet skutt i været.

Politikontroller i veikanten blir et stadig sjeldnere syn. Mens politiet i 1999 skrev ut over 12200 bøter, slapp råkjørerne unna med 9313 bøter i fjor. Samtidig økte ulykkestallet, og flere personer ble skadet i trafikken.

– Dette er veldig ubehagelig tall, sier politiavdelingssjef Jan Kristiansen i trafikkorpset. Tidligere hadde Oslo-politiet en sentral ledelse for nesten all politiaktivitet. Etter 1994 fikk hver stasjon fullt ansvar for all virksomhet i sin krets. – Fra å være en sak for trafikkavdelingen, ble trafikk en sak for stasjonene gjennom året. Jeg tror at stasjonene gjennom året har så mye å gjøre at trafikk vil lide under det, sier Kristiansen.

Mer overvåkning

Før var det vanlig med store kontroller. Nå satser politiet langt mer på å kjøre

rundt og overvåke trafikken. Fra 1999 til i fjor økte politiet overvåkningsinnsatsen med rundt 10 prosent, men kontrollerte 7 prosent færre kjøretøyer.

– Kontroller er voldsomt ressurskrevende. Vi rettet innsatsen mye mer mot overvåkning. Rapporter har slått fast at synlig politi i trafikken har større effekt sier Kristiansen.

– Men kontroller er jo også synlige.

– Jo da det er riktig. En bil ute i trafikken påvirker de tre bilene foran og de fem bak. Men politiet griper også inn. Og når de står i veikanten har det stor effekt.

– Har satsingen vært vellykket?

– Vårt hovedmål er å redusere antall personskader og alvorlige ulykker. Det har vi ikke klart. Vi må se om vi jobber på riktig måte, og om vi er organisert riktig. Men vi jobber i et langt tidsperspektiv og må ha litt is i magen, sier Kristiansen

Politiet planlegger ikke å øke antall kontroller i år, men vil rette innsatsen inn mot de mest ulykkesbelastende områdene.

– Vi kommer til å gjennomføre kontroller på steder hvor vi vet at det er et høyt antall trafikkovertrедelser, sier Kristiansen

Antall ulykker	1999	2000
	1042	1119
En økning på 7,4 %		
Antall skadede	1999	2000
	1314	1378
En økning på 5 %		
Antall døde	1999	2000
	16	8
Antall beslaglagte førerkort	1999	2000
	810	863
Forenkledde forelegg	1999	2000
	12152	9313
Anmeldelser	1999	2000
	3486	2881
En nedgang på 17 %		
Fotoboksene	1999	2000
Bøtlagte bilister	3398	2752
Tap av førerkort	141	161

*Sakset fra Aftenposten Aften,
23 januar 2001,
journalist Marianne Billing*

Varden Bilsenter AS

Vardevn. 2
5141 FYLLINGSDALEN
Tlf. 55 16 38 00 - Fax 55 16 21 40

Lone Bensin & Storkiosk AS

Hardangervn 697
5268 HAUKELAND
Tlf. 55 39 29 70 - Fax 55 39 29 79

Lerøy mat - Galleriet AS

Torgallm. 8
5014 BERGEN
Tlf. 55 30 19 30

Optiker Teigland

Vestre Torggt. 8 -
P.B. 404 BERGEN
Tlf. 55 32 28 00 - Fax 55 31 66 40

Oppfølging av EUs Sikkerhetsprogram for veitrafikken

EU har et trafikkisikkerhetsprogram gående for perioden 1997-2001. Den selv-sagte hovedhensikt var å få ned antall drepte og skadede i trafikken i EU-landene (50.000, henholdsvis 1.500.000 i 1995). De fleste av tiltakene gikk på å øke den aktive og passive sikkerhet, f.eks ved bilbelter, ved sikrere bilkonstruksjoner, ved fartsreduksjoner, m.v. Som et praktisk mål skulle antall drepte gå ned til 38.000 i 2000, og 27.000 i 2010.

Selv om det har vært betydelig fremgang i trafikkisikkerheten de siste år, vil man ikke kunne nå de foreløpige mål på 38.000 drepte i 2000. I 1998 var det 43.500 drepte i trafikken, og antall skadede hadde gått noe opp.

Samtidig kan det konstateres at skadefrekvensen er svært ulik fra land til land, og vi tar med en tabell over antall drepte pr. million innbyggere.

Land	1991	1997
Portugal	326	254
Hellas	207	210
Frankrike	184	144
Spania	227	143
Luxemburg	216	143
Østerrike	200	137
Belgia	188	134
Irland	126	129
Italia	143	117
Tyskland	142	104
Danmark	118	93
Finland	126	85
Nederland	85	75
Storbritannia	82	64
Sverige	82	61
EUR 15	153	116

Med et par unntak har antall drepte gått kraftig ned i perioden. Det er tydelig at de land som har utviklet bilismen senest, er de som har høyest frekvens av drepte. Det har naturligvis sammenheng med økning i biltallet, men antagelig også med en viss "umodenhet" i trafikkkultur.

De store forskjellene gir i alle fall den konklusjonen at det i mange av EU-landene er et klart potensiale for reduksjon av ulykkesfrekvensen ned mot de land som har det laveste nivå.

På bakgrunn av situasjonen og utviklingstrendene har EU-kommisjonen nylig lagt frem en meddelelse (Communication) om saken. Den heter "Priorities in EU road safety. Progress Report and Ranking of Actions"

I rapportdelen redegjøres det for hva som hittil er gjort innenfor planen 1997-2001. Det meste går på regelverk for kjøretøyer, spesielt de tunge, men det er også laget en konvensjon mellom medlemslandene om sanksjoner mot bilister som har overtrådt regler om fart, promillekjøring og lignende. Konvensjonen fastsetter at dersom man er fradømt retten til å kjøre i ett EU-land, gjelder det også i alle andre land.

På grunn av nærhetsprinsippet har ikke EU pålagt lavere og like promillegrenser i alle EU-land, men har arbeidet for å få grensen ned, slik at det nå bare er fire land som ikke har 0,5 0/00 eller lavere. Videre er det igangsatt forskningsarbeide om narkotika/medisiner og bilkjøring fordi det mangler kunnskap på dette området.

For å utvikle en forbrukerorientert informasjon om den passive sikkerhet i bilene er det etablert en egen samarbeidsorganisasjon med bilindustrien: New Car Assessment Programme. Denne organisasjonen foreslår sikkerhetstester på nye biler og vurderer deres sikkerhet også på andre måter. Opplegget har allerede hatt en merkbar innflytelse på sikkerhetsnivået i bilene.

Også en del andre prosjekter er i gang. Det er verd å notere at spørsmålet om bruk av kjøreløys om dagen er under vurdering, og foreløpige utsagn tyder på at det kan bli pålagt over hele EU.

Ved siden av videreføring av de igangværende prosjekter, trekker kommisjonen opp en hel del nye tiltak som skal igangsettes eller vurderes nærmere. Dette gjelder følgende, listet opp i en grov prioritetsrekkefølge

- Kollisjonsikkerhet, herunder fronter som reduserer skadene på syklist og fotgjengere ved kollisjoner,
- Utvidet bruk av setebelter og barneseter, sykkel- og motorsykkelhjelm
- «monitoring» av sikkerhetssituasjon på

veiene,

- Fartsbegrensere for lettere kjøretøy, ned til 3,5 tonn totalvekt, etter de samme regler som i dag gjelder for tunge kjøretøyer.
- Bedret ulykkesberedskap og trafikkontroll, herunder avanserte trafikkinformasjonssystemer.
- Påbud om kjøreløys om dagen.
- Bedre kontroll med alkohol, andre rusmidler og medisiner i forbindelse med bilkjøring.
- Helsestandarder og krav til førerprøven.
- Bedret utforming av veisidene for å redusere skadene ved utforkjøring

Ved siden av at Kommisjonen ber om politisk støtte til gjennomføring av sine trafikkisikkerhetstiltak rettes det også sterk oppfordring til medlemsstatene om å intensivere arbeidet for større trafikkisikkerhet.

Sakset fra Last og bilteknisk oppslagsblad Nr. 3 2000

Fotterapeuten

Åsane hagesenter 2.etg.
Åsamyrene 9 – 3116 ULSET
Tlf. 55 18 74 40

Koelstra

Liamyren 6
5132 NYBORG
Tlf. 55 19 43 80

Fana Medisinske Senter

Osvegen 142 – 5222 NESTTUN
Tlf. 55 92 22 22
Fax 55 92 22 21

Tysnes Sparebank

5695 UGGDAL
Tlf. 53 43 03 00

Byggeriet Mestersalg

Vågsåsen 6 – 5161 LAKSEVÅG
Tlf. 55 34 87 00
Fax 55 34 87 0 1

Trio Ving Sikkerhetsenter

Kollåsen 1 - p.b. 227 - Nyborg
5116 ULSET
Tlf. 55 53 91 50 - Fax 55 53 91 60

PROBLEMER DU KAN FÅ HJELP MED:

ARMER

«prikking»
golf/tennis-albue
spenninger, verk

NAKKE

stiv nakke
hodepine
svimmelhet

RYGG

akutt lombago
ischias
kroniske smerter
nedsatt bevegelse

BEN

kneskader
muskelstrekk
«prikking»

FOT

achilles-problem
leddbåndsskade

Bergen Naprapatsenter

Sandbrogt. 3, samme
inngang som Hotel Dreggen
5003 Bergen
Tlf: 55 36 55 31

Citynaprapatene

Pilestredet 17
0164 Oslo
Tlf: 22 11 39 31

Fredrikstad Rygg og Leddsenter

Fergestedsveien 24
1606 Fredrikstad
Tlf: 69 31 99 11

Førde Muskel & Leddklinikk

Storehagen 9
6800 Førde
Tlf: 57 82 18 00

Carl Berner Rygg & Muskelklinikk

Trondheimsveien 111
0565 Oslo
Tlf: 22 71 59 66

Naprapat Jan Frantz

Frognerveien 54 K
0179 Oslo
Tlf: 22 44 81 85

Ryggakutten

Økernveien 145, 4. etg.
0580 Oslo
Tlf: 22 72 33 40

Rygg og Nakkeklubben

Tollbodgaten 2, 2. etg.
4800 Arendal
Tlf: 37 02 37 80

NAPRAPATI er en behandlingsform innen manuell ortopedisk medisin og kan brukes ved problemer i hele bevegelsesapparatet i ryggraden, bekkenet, leddene eller musklene. Muskler og ledd påvirker hverandre. Naprapatien bygger på en helhetstenkning, hvor man forsøker å finne årsaken til problemet. Pasientens problem sees derfor i forhold til livssituasjon, arbeidsforhold, mosjonsvaner og sykdomshistorie. For å senke muskelspenninger og normalisere sirkulasjoner anvender naprapatene massasje, tøyninger og triggerpunktspressur. Videre brukes gjerne manipulasjon for å få tilbake bevegelse og funksjon i ledd og skjelett. All behandling begynner med grundig undersøkelse og fastsettelse av diagnose.

Det finnes i dag 650 naprapater i Norden, hvorav over 20 i Norge. Utdannelsen skjer ved Naprapathögskolan i Stockholm. Dett er et fireårig heltidsstudium pluss eventuelt et tilleggsår på sykehus for offentlig godkjenning i Sverige.

Utvalgt samarbeidspartner for LFN:

ADVOKAT

Einar I. Lohne

MNA

- PERSONSKADE
- YRKESKADE
- PASIENTSKADE
- FORSIKRING
- PROSEDYRE

**SEIM-HAUGEN,
STEENSTRUP & CO.**

ADVOKATFIRMA DA - MNA

Tlf: 22 40 56 00 - Fax: 22 40 56 10
Postboks 1348 Vika - 0113 Oslo

**Fabricius Kari
Akupunktur - NAHO**

Vilhelm Bjerknes vei - 5081 BERGEN
Tlf. 55 28 11 11

**Norsk Forening For
Soneterapeuter**

Sverresgt. 33 - 5010 BERGEN
Tlf. 55 90 26 18 - Fax 55 23 04 30

AXESS Spesialistklinikk

Lilleakervn 2E, P.B. 476
1327 LYSAKER
Tlf. 22 06 44 00 - Fax 22 0644 01

Akupunktør

Linn Cathrin A. Bleie

Sandbrog 3 - 5003 BERGEN
Tlf. 55 36 83 19 - Mail: home@online.no

LFN Landsforeningen For Nakkeslengskadde

Boks 9217 • Grønland • 0134 Oslo • Tlf.: 22 17 02 55 • Fax: 22 17 61 77

adresseoversikt:

Sentralt:

Landsforeningen For
Nakkeslengskadde
(LFN)
Postboks 9217
Grønland 0134 Oslo
Tlf.: 22 17 02 55
Fax: 22 17 61 77

LFN ØSTFOLD

Leder: Åse Branzell
Skytterbråtvn. 47 B,
1738 Borgerhaugen
Tlf.: 69 70 40 50

LFN AKERSHUS

Leder: Jorun Bekkesletten
Myragutua
2022 Gjerdrum
Tlf.: 63 99 05 73

LFN OSLO

Leder: Turid Monsen
Etterstadsletta 65 A,
0660 Oslo
Tlf.: 22 68 20 52
E-post: turidmonsens@
hotmail.com

LFN BUSKERUD

Leder: Liv Krüger
Underlia 93,
3021 Drammen
Tlf.: 32 83 39 39

LFN VEST-AGDER

Bispegt. 36 C
4622 Kristiansand
Tlf.: 38 09 39 00

LFN AUST-AGDER

Leder: Kjell Larsen
Bergevn. 7,
4886 Grimstad
Tlf.: 37 02 23 46
E-post:
kje-lar2@online.no

LFN TELEMARK

Leder: Olav Pettersen
Skippervn. 17,
3965 Herre
Tlf.: 35 96 60 36

LFN VESTFOLD

Leder: Rolf Engebretsen
Seljevn. 5 C, 3150
Tolvsrød
Tlf.: 33 32 56 03
E-post: r.engebret-
sen@c2i.net

LFN ROGALAND

Leder Lindis Nesheim
Mostøveien 22 B
4027 Stavanger
Tlf 51 54 60 64

LFN HORDALAND

Leder: Else Nicolaysen
Pb. 32, Haakonsværn
5886 Bergen
Tlf. 55 93 12 42
e-post
tombergen@c2i.net

HEDMARK

Kontaktperson:
Oddveig Syverhuset,
Sigurd Jarlsvei 4C
2300 Hamar
Tlf. 62 52 74 67

OPPLAND

Kontaktperson:
Bjørn Schjølberg
Hindåfeltet 3
2660 Dombås
Tlf. 61 24 17 94

SOGN OG FJORDANE

NHF Sogn og Fjordane
Røde Korsbygget
6801 Førde
Tlf. 57 82 26 68

MØRE OG ROMSDAL

Kontaktpersoner:
Tove Anita Gribbestad
Kometveien 4A
6419 Molde
Tlf. 71 21 08 99

Grethe Bortne
Holstoppen 17
6019 Ålesund
Tlf. 70 14 60 73

LFN SØR-TRØNDELAG

Leder: Kjell Lian
Himtrøa 19
7054 Ranheim
Tlf. 73 96 84 02

NORD-TRØNDELAG

NHF Nord-Trøndelag
Namdalsveien 30
7700 Steinkjer
Tlf. 74 16 78 20

NORDLAND

NHF Nordland
Sjøgata 15
8006 Bodø
Tlf. 75 50 80 08

TROMSØ

NHF Troms
Skippergata 41
9005 Tromsø
Tlf. 77 68 19 48

FINNMARK

Kontaktperson:
Lill-Torill Andersen
Opstadveien 31
9700 Lakselv
Tlf. 95 11 87 35

LFN er tilsluttet Norges Handikapforbund (NHF). Som medlem av LFN er du også medlem av NHF. Vi arbeider for å opprette lokallag i alle landets fylker. I fylker uten egne lokallag eller kontaktpersoner, vil Norges Handikapforbunds fylkeslag ivareta våre medlemmers interesser.

Nå kan du **handle** dagligvarer på **Internett...**

ICA Rett hjem handler for deg
og leverer dagligvarene rett hjem på døren din!

Vi leverer i
Oslo, Bergen og Stavanger.

ICA
Rett hjem

www.retthjem.no eller 815 00 474

Opptrening etter nakkeslengskade (WAD)

SKOGLI
helse- og rehabilitering as

Opptreningsinstitusjon gr.1

2614 Lillehammer

Tlf: 61 24 91 00*

Tlf. inntakskontor: 61 24 92 00

e-mail: skogli@skogli.no

VELKOMMEN TIL

- Norges største opptreningscenter
- legespesiale i indremedisin
- 3 leger, 15 fysioterapeuter
- individuell behandling hver dag
- nakkeskole

VI VIL

- hjelpe deg til en bedre hverdag
- veilede deg til trygg egentrening
- gi deg økt innsikt i din livssituasjon
- gi deg god faglig oppfølging

www.skogli.no

NERA

enabling a wireless future

**Vi er kjent med
synsproblemer
etter nakkesleng**

MOA OPTIKK

Lillian Dybdal
Stormoa Nord
6018 Ålesund
Tlf: 70 14 91 90

OPTIKER ALF OPHEIM

Alf Opheim jr.
Vangsgata 30
5700 Voss
Tlf: 56 51 15 02

ØYE HELSE SERVICE

Sølvi Knudsen Optometrist MSc
Tore Knudsen Optometrist
Lagunen Helsepark
Fanaveien 98
5239 Rådal
Tlf: 55 13 60 01

Z-OPTIKK

Vågsalmenning 4
5014 Bergen
Tlf: 55 31 65 62

INTEROPTIK

STAVANGER OPTIK AS

Phillip Askheim Olsen MSc
Østervåg 26/28
4013 Stavanger
Tlf: 51 89 35 50

**H. IVERSEN
INTEROPTIK**

Leif Koren
Nordregate 2
7011 Trondheim
Tlf: 73 80 78 00

**JACOB KLETTE
UR & OPTIK AS**

Storgata 16
8064 Bodø
Tlf: 75 54 45 60

INTEROPTIK

Hildegunn Ulleberg
Skolegata 7
3604 Kongsberg
Tlf: 32 73 44 00

HOLMLIA OPTOMETRI

Arnulf Myklebust
Holmlia Senter
1255 Oslo
Tlf: 22 75 41 50

DIN KLINIKK

Ingebret Mojord MSc
Sankthansgate 1
1607 Fredrikstad
Tlf: 69 36 60 70

OPTIKER

EGIL B. STENSHOLT MSc

Britanniagården
Nedre Langgate 26
3126 Tønsberg
Tlf: 33 34 17 55

Samarbeidende optikere med LFN